НАРОДНА
АРМІЯ
4 травня, 2017
#18 {5498}

ДРУГА СВІТОВА ВІЙНА: УКРАЇНСЬКИЙ РАХУНОК

Україна дала армії під час війни понад сім мільйонів воїнів. Половина загинула на фронтах, а кожен другий із тих, хто залишився живим, повернувся інвалідом стор. 12-13

УКРАЇНЦІВ ЗАПРОСИЛИ НА ТАНКОВИЙ БІАТЛОН НАТО

НАШІ ТАНКІСТИ В ПЕРІОД З 7 ПО 12 ТРАВНЯ ВПЕРШЕ БРАТИМУТЬ УЧАСТЬ У ТАНКОВОМУ БІАТЛОНІ АРМІЙ КРАЇН НАТО, ЯКИЙ ЦЬОГОРІЧ ПРОВОДИТИМЕТЬСЯ НА ОДНОМУ З ВІЙСЬКОВИХ ПОЛІГОНІВ У НІМЕЧЧИНІ. УКРАЇНУ ПРЕДСТАВЛЯТИМЕ ТАНКОВИЙ ВЗВОД КАПІТАНА РОМАНА БАГАЄВА. МИНУЛОГО РОКУ САМЕ ЦЕЙ ПІДРОЗДІЛ ПІД ЧАС ВСЕАРМІЙСЬКИХ ЗМАГАНЬ СЕРЕД ТАНКОВИХ ВЗВОДІВ ВИБОРОВ ЗВАННЯ КРАЩОГО ТАНКОВОГО ВЗВОДУ УКРАЇНСЬКОГО ВІЙСЬКА стор. 3

«БОГДАН» РОЗРОБИВ ЗАМІНУ ГАЗ-66

Автомобіль долає підйоми до 40 град., брід без підготовки — глибиною не менше 0,5 м стор. 7

80 КІЛОМЕТРІВ ІЗ ПОВНИМ СПОРЯДЖЕННЯМ

На Чорноморському полігоні Військової академії (м. Одеса) триває етап тактичних навчань із бойовою стрільбою курсантів факультету підготовки спеціалістів військової розвідки та спеціального призначення стор. 8

УКРАЇНСЬКИЙ ПРАПОР НАД «ЧЕРКАСАМИ» МАЙОРІВ, ПОКИ ОСТАННІЙ МОРЯК НЕ ЗАЛИШИВ ТРАЛЬЩИК

Екіпаж цього корабля став прикладом мужності та незламності українців стор. 11

НА НАГОРОДЖЕННЯ ОРДЕНОМ «ЗА МУЖНІСТЬ» «РОМАШКА» НЕ ПОЇХАЛА... НЕ ВІДПУСКАЛИ БОЇ

Тоді під Авдіївкою з 29 січня по 5 лютого Валентині здалося, що вона вдихнула 29-го, а 5-го видихнула стор. 5

МЕДАЛЛЮ «ЗА ВІДВАГУ» РОЗВІДНИЦЮ «АСЮ» НАГОРОДИЛИ ПОСМЕРТНО... СЬОГОДНІ ЇЙ 92 РОКИ

стор. 14

«УКРАЇНСЬКА МОВА — СИМВОЛ ДЕРЖАВНОСТІ, НАША ІДЕНТИФІКАЦІЯ ТА ФАКТОР БЕЗПЕКИ»

У Великій вітальні «Народної армії» — Вадим Карпенко, видавець, публіцист, експерт з інформаційної безпеки стор. 18

УКРАЇНА ПРОДОВЖУЄ БОРОТЬБУ ЗА НЕЗАЛЕЖНІСТЬ, РОЗПОЧАТУ УКРАЇНСЬКОЮ РЕВОЛЮЦІЄЮ 100 РОКІВ ТОМУ

ПРЕЗИДЕНТ УКРАЇНИ ПЕТРО ПОРОШЕНКО ЗВЕРНУВСЯ ДО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ З НАГОДИ 100-РІЧЧЯ УКРАЇНСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ 1917–1921 РОКІВ ТА СТВОРЕННЯ ПЕРШОГО УКРАЇНСЬКОГО КОЗАЧОГО ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО ПОЛКУ

Глава держави у своєму зверненні зазначив, що в березні 1917 року її провідники прагнули з чистого аркуша збудувати нову демократичну європейську державу, засновану на загальнолюдських цінностях. Саме це й відрізняє Українську революцію від більшовицького перевороту 1917 року, метою якого було здобуття влади й утримання її шляхом терору та репресій

Невід'ємною складовою патріотичних зусиль стало творення української армії. Хвиля українізації 1917 року охопила різні військові частини, а в лавах російської армії тоді перебувало близько 3,5 мільйона українців. Однак захоплення соціалістичними ідеями підштовхнуло багатьох українських лідерів вважати, що начебто армія не потрібна, вистачить і міліції. Водночас були й ті, хто послідовно прагнув створення боєздатної регулярної армії. Цю позицію підтримували і члени Українського військового клубу імені Павла Полуботка. Саме завдяки їм та бажанню національно свідомих офіцерів і солдатів-українців Київського гарнізону 1 травня 1917 року було проголошено створення Першого українського козачого імені Богдана Хмельницького полку — першої української військової частини, сформованої на добровольчих засадах.

На I Всеукраїнському військовому з'їзді, що відбувся 18–21 травня 1917 року в Києві, понад 900 делегатів, які представляли більше ніж півтора мільйона українських військовослужбовців, повністю підтримали розбудову українського війська і флоту. З'їзд сформував Український військовий генеральний комітет — перший український орган військового управління.

Повзуча більшовизація військових частин, відсутність єдності в поглядах провідників Української революції значною мірою заважали становленню армії, часто кордони країни залишалися відкритими. Однак коли Українська Народна Республіка стала об'єктом збройної гібридної агресії з боку «червоної» та «білої» Росії, на захист України виступили національні збройні формування. До їхніх героїчних звитяг належить

Президент України Петро Порошенко

звільнення Сходу України та Криму в квітні 1918 року і наступ на Київ у серпні 1919-го, зупинення наступу Першої кінної армії більшовиків на Європу в серпні 1920 року та Перший і Другий зимові походи 1919–1921 років.

Президент України повідомив про своє рішення щодо присвоєння імені Богдана Хмельницького одній із військових частин Збройних Сил України — на честь видатного українського полководця та першого національного військового підрозділу Української революції 1917–1921 років.

— Переконаний, що спадкоємність поколінь українських захисників має знайти своє втілення в сучасних Збройних Силах України. У назвах та на знаменах українських військових частин обов'язково мають бути імена звитяжних воїнів та полководців, котрі здобували славу нашої зброї від княжих часів і дотепер. Це буде торжеством історичної справедливості та надихатиме нинішніх українських воїнів на звитяги у боротьбі з російським агресором, — підсумував Петро Порошенко.

ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІ ЗАТРИМАЛИ ТРИ ВАНТАЖІВКИ З КОНТРАБАНДОЮ

Три десятитонні вантажівки з контрабандним товаром, які намагалися перетнути лінію розмежування, оминаючи КПВВ, затримали українські військовослужбовці.

За словами командира 12-го окремого мотопіхотного батальйону, сигнал зі сторожового посту про рух машин надійшов о третій годині ночі. Українські військові спрацювали чітко: заблокували рух цих транспортних засобів, вилучили документи в контрабандистів і засоби зв'язку зі спільниками. Одну машину було завантажено рибою, другу — сиром, третю — іграшками.

— Пересування цивільних тут заборонено. Виняток — місцеві фермери, які розвозять насіння й добрива та працюють у полі. Зловмисники, можливо, хотіли скористатися цим, удаючи фермерів, — повідомив заступник командира бригади підполковник Олександр Самарський.

Транспортні засоби й вантаж передано представникам Державної фіскальної служби.

Начальник Генерального штабу — Головнокомандувач Збройних Сил України генерал армії України Віктор Муженко прийняв рішення заохотити військовослужбовців, які виявили пильність і професіоналізм під час затримання контрабанди.

Олександр ОЛЕХНОВИЧ

БЕРЛІН НЕ БАЧИТЬ АЛЬТЕРНАТИВИ МІНСЬКИМ УГОДАМ

Канцлер ФРН Ангела Меркель не бачить необхідності в нових угодах з урегулювання конфлікту на Сході України. Про це вона заявила після переговорів у Сочі з російським президентом Володимиром Путіним, повідомляє Укрінформ.

«Не вважаю, що потрібна нова угода. Ми можемо все зробити в рамках Мінських угод, — сказала канцлер ФРН Ангела Меркель президентові РФ Володимиру Путіну, хоча й визнала, що сторони не задоволені тим, як відбувається процес виконання цих угод.

Вона наголосила, що важливо зробити все можливе, щоб і після виборів у Франції продовжував роботу «Нормандський формат».

Не вважає Ангела Меркель доцільним і відправлення на Донбас миротворців ООН, оскільки вона впевнена, що місія ОБСЄ цілком може впоратися зі своєю роботою. Для цього її треба зміцнити й підтримати.

Канцлер висловила незадоволення новими тенденціями, які далі призводять до розколу, зокрема тим, що РФ визнала документи так званих «республік», а також «приватизацією» українських підприємств на окупованих територіях.

«Ми повинні працювати над цими питаннями», — сказала Меркель. Вона зазначила, що Берлін і Москва «мають різне розуміння причин цього конфлікту».

«Нашою метою залишається те, щоб Україна нарешті знову дістала доступ до свого державного кордону», — наголосила канцлер ФРН. Вона вкотре закликала Москву застосувати свій вплив для того, щоб на Донбасі встановилося тривале перемир'я.

КОНГРЕС США ПЛАНУЄ ЗБІЛЬШИТИ ДОПОМОГУ УКРАЇНІ У СФЕРІ БЕЗПЕКИ

Конгрес Сполучених Штатів Америки має намір 2017 року збільшити допомогу Україні у сфері безпеки до 350 мільйонів доларів, повідомляє прес-служба Посольства України в США.

«Сума коштів, яку американські законодавці пропонують виділити для надання безпекової допомоги Україні в наступному бюджетному році, збільшена до 350 мільйонів доларів із закладених в аналогічному документі на 2016 рік 300 мільйонів доларів», — зазначається в повідомленні.

Перелік видів допомоги розширено за рахунок внесення до нього надання засобів і технічної підтримки для розробки цілісної системи моніторингу державного кордону України, а також допомоги в підготовці штабних офіцерів та вищого військового командування ЗСУ.

Законопроект має бути ухвалений Сенатом і Палатою представників та підписаний Президентом США.

«Представлений документ свідчить про збереження в Конгресі США високого рівня двопалатної і двопартійної підтримки України у боротьбі з російською агресією», — заявили в посольстві.

— ГАВАРІТЄ ПА-РУССКІ, Я ТАК НЄ ПАНІМАЮ.
— А Я ЩО, ДО ВАС КИТАЙСЬКОЮ ЗВЕРНУЛАСЯ? МИ НІБИ В УКРАЇНІ

Нещодавно Київрада ухвалила рішення про обслуговування в Києві українською мовою. Чимало хто почав кричати на все горло: «Вы ущемляете права русскоговорящих, так нельзя».

Намагалася зрозуміти цих людей. Думаю, ну добре. Не лише ви в цьому винні. Відбиток «совка», російськомовні школи. ОК. Помовчу, не сперечатимусь. Але тепер я зовсім іншої думки.

...Київ. Маю знайти будинок під 31-м номером, однак після довгих пошуків нумерації вирішила запитати милу жіночку, що проходила поруч. Краще б не запитувала...

— Перепрошую, підкажіть, будь ласка, це 31-й будинок?

— Гаварітє па-русскі, я так нє панімаю.

На додаток — гидотний акцент. Відчувається, що вдома тітонька розмовляє суржиком, але на вулиці «ана гаваріт на вєлікам і магучєм». Навіть не знаю, як описати емоції, що тоді закипіли всередині. Уже не раз читала про подібні ситуації, але сама, дякувати Богу, в них не потрапляла. І тут таке.

Шалено хотілося сказати їй: «Пані, я що, до вас китайською звернулася? Ми ніби в Україні». Але тієї миті я наче язика проковтнула, шокована.

Так от, панове. Вам не здається, що «ущємляют» у нас таки україномовних? Упевнена, наприклад, для французів або англійців така ситуація здалася б якимось анекдотом. Ти запитуєш сусіда з французьким паспортом про те, де на цій вулиці найсмачніші круасани, а він тобі «прастітє, я нє панімать па-французкі». Йому б, напевно, покрутили пальцем біля скроні. А в нас чомусь ні. У нас це називається «ущємлять права русскагаварящіх».

Тому нагадую. В Україні державна мова — українська. Хто не знає, може написати це собі на лобі. Не завадить. Щебечіть собі на здоров'я російською, якщо вже так хочеться...

Настя РУДНІЦЬКА

(Продовження теми 18 стор.)

Капітан Роман Багаєв

Програма танкового біатлону включатиме бойові стрільби підрозділу як у наступі, так і в обороні

УКРАЇНЦІВ ЗАПРОСИЛИ НА ТАНКОВИЙ БІАТЛОН НАТО

НАШІ ТАНКІСТИ В ПЕРІОД З 7 ПО 12 ТРАВНЯ ВПЕРШЕ БРАТИМУТЬ УЧАСТЬ У ТАНКОВОМУ БІАТЛОНІ АРМІЙ КРАЇН НАТО, ЯКИЙ ЦЬОГОРІЧ ПРОВОДИТИМЕТЬСЯ НА ОДНОМУ З ВІЙСЬКОВИХ ПОЛІГОНІВ У НІМЕЧЧИНІ. УКРАЇНУ ПРЕДСТАВЛЯТИМЕ ТАНКОВИЙ ВЗВОД КАПІТАНА РОМАНА БАГАЄВА. МИНУЛОГО РОКУ САМЕ ЦЕЙ ПІДРОЗДІЛ ПІД ЧАС ВСЕАРМІЙСЬКИХ ЗМАГАНЬ СЕРЕД ТАНКОВИХ ВЗВОДІВ ВИБОРОВ ЗВАННЯ КРАЩОГО ТАНКОВОГО ВЗВОДУ УКРАЇНСЬКОГО ВІЙСЬКА

Окрім України, в міжнародних змаганнях бронетанкових підрозділів армій країн-членів НАТО The Strong Europe Tank Challenge братимуть участь танкові взводи з армій США, Німеччини, Австрії, Франції та Польщі. Тобто тих армій, у структурі яких бронетанкові війська традиційно відіграють значну роль

За словами представника НАТО, змагання The Strong Europe Tank Challenge зміцнюють військове партнерство, дозволяють забезпечити відпрацювання взаємодії між учасниками змагань та сприяють активному обміну тактичними прийомами, усталеними методами і процедурами бойового застосування танкових підрозділів між військовиками країн НАТО та країн-партнерів. Варто зазначити, що минулого року перше місце на цих змаганнях посіли німецькі танкісти, друге вибороли представники армії Данії, а третє місце — польські військові.

У цьогорічних змаганнях дебютуватимуть танкісти Збройних Сил України. Їх представлятиме танковий взвод з 14-ї окремої механізованої бригади Сухопутних військ ЗС України під командуванням капітана Романа Багаєва. Нагадаємо, що восени минулого року саме цей підрозділ під час всеармійських змагань серед танкових взводів, що проводилися на одному з полігонів Чернігівщини, виборов звання кращого танкового взводу українського війська. Друге місце тоді посіли «чорні берети» на чолі зі старшим лейтенантом Іваном Поліщуком зі складу окремої бригади морської піхоти Військово-Морських Сил ЗС України, а «бронзу» здобули львівські танкісти-десантники під командою старшого лейтенанта Руслана Кушнірука.

Як повідомив нашій газеті представник Управління бойової підготовки Командування Сухопутних військ ЗС України полковник Артем Ларіонов, до складу української делегації увійдуть не тільки власне танкісти взводу капітана Романа Багаєва, а й представники Харківського бронетанкового заводу, медики, екіпаж ремонтно-евакуаційної машини та інші фахівці, які забезпечуватимуть участь українського підрозділу у змаганнях, — загалом 32 особи.

Наші хлопці виборюватимуть першість на танках типу Т-64БВ, модернізованих харків'янами. Танкісти провели на одному з українських військових полігонів під Харковом обкатування цих бойових машин та бойове злагодження у складі взводів та рот.

Загалом же підготовка взводу капітана Романа Багаєва до змагань тривала майже три місяці. Її основні етапи, включно із завершальним, проводилися в навчальному центрі Сухопутних військ ЗС України, що на Рівненщині.

Програма танкового біатлону включає дві основні частини — бойові стрільби підрозділу як у наступі, так й в обороні, а також виконання вправ зі штатної стрілецької зброї — пістолетів (українські танкісти виконуватимуть вправу з вітчизняного пістолета марки «Форт»). Окрім цих видів, нашим військовикам також доведеться продемонструвати свою вправність у таких видах програми, як виклик вогневої підтримки, водіння бойових машин (танків), визначення відстані до цілі, ідентифікація (розпізнавання) цілі, тактична медицина та евакуація пораненого, дії при застосуванні противником зброї масового ураження, евакуація пошкодженого (підбитого) танка. Програма змагань передбачає й перевірку фізичних кондицій військовиків — подолання спеціалізованої смуги перешкод та спортивну естафету.

Українська команда виступатиме у складі танкового взводу за штатом, прийнятим в арміях країн-членів НАТО, — чотири основні танки і один запасний.

Основними «суперниками» українських танкістів уважаються традиційні фаворити цих змагань — танкісти армії США (виступатимуть на танках типу «Абрамс — М1А2»), а також німецькі танкісти (виступатимуть на танках «Леопард — 2А6»).

І хоча цього року наші танкісти будуть вперше брати участь у таких представницьких змаганнях міжнародного рівня, ми можемо сподіватися на їхній успішний виступ. Адже підлеглі капітана Романа Багаєва мають не тільки високий військово-професійний рівень, який вони продемонстрували минулого року, але й значний реальний бойовий досвід, набутий під час запеклих боїв на Сході нашої країни, наприклад, на Савур-Могилі та під Дебальцевим.

УКРАЇНСЬКА КОМАНДА ВИСТУПАТИМЕ НА ТАНКАХ ТИПУ Т-64БВ У СКЛАДІ ТАНКОВОГО ВЗВОДУ ЗА ШТАТОМ, ПРИЙНЯТИМ В АРМІЯХ КРАЇН-ЧЛЕНІВ НАТО, — ЧОТИРИ ОСНОВНІ ТАНКИ І ОДИН ЗАПАСНИЙ. ОСНОВНИМИ «СУПЕРНИКАМИ» УКРАЇНСЬКИХ ТАНКІСТІВ УВАЖАЮТЬСЯ ТРАДИЦІЙНІ ФАВОРИТИ ТАНКОВОГО БІАТЛОНУ — ТАНКІСТИ АРМІЇ США (НА ТАНКАХ ТИПУ «АБРАМС — М1А2»), А ТАКОЖ НІМЕЦЬКІ ТАНКІСТИ (НА ТАНКАХ «ЛЕОПАРД — 2А6»)

Командир підрозділу нагороджений орденом Богдана Хмельницького ІІІ ступеня. Але сила цього підрозділу не вичерпується професійною грамотністю та вправністю його командира. У ньому служать справжні профі танкової справи.

Наприклад, командир одного з екіпажів прапорщик Олександр Цюпака має справу із броньованими «королями» поля бою вже півтора десятка років. Він брав безпосередню участь у боях із окупантами на Сході країни майже із самого початку антитерористичної операції, пройшов запеклі бої під Сєвєродонецьком та Іловайськом.

Тож тримаємо кулаки за наших танкістів, які днями дебютуватимуть у танковому біатлоні серед танкових взводів армій НАТО на військовому полігоні в Німеччині.

Костянтин МАШОВЕЦЬ

ВОНИ ЗАХИЩАЮТЬ УКРАЇНУ

На Сході України він з початку АТО. Нині Ярослав захищає рідну землю неподалік Старогнатівки, що на Маріупольському напрямку, він командир ВОПу, головний сержант взводу

Сергію Азенку лише 23, і він уже два роки успішно командує механізованою ротою. На війні лейтенанти швидко дорослішають і набувають досвіду. Рота «Скіфа» успішно утримує важливі позиції на териконах та дає гідну відсіч ворогу

Тут на пекельному Сході квітнуть сади, буяють трави, а я подумки повертаюсь в рідний дім, до милої серцю батьківщини, до коханої...

У Макса російське коріння, тривалий час він проживав у Севастополі. Та вже майже три роки на війні і захищає Маріуполь. Такий він, «Факел» з морської піхоти… Його мрія — повернутися в Крим, наш Крим…

Командир роти капітан Павло Юрчук: «Будемо жити, браття!»

Андрію Повному нещодавно виповнилося 19 років. Він — радіотелефоніст роти морської піхоти

Кавалер ордена «За мужність» III ступеня Дмитро з позивним «Кантик» після важкого поранення, полону і реабілітації знову виконує завдання в районі АТО

Що б не трапилося, як би не було важко, він не втрачає бадьорості духу та йде вперед. Ось такий він — український воїн

Старший сержант Сергій Ткачук третій рік у морській піхоті. До війни — офіцер Державної пенітенціарної служби. Починав війну командиром десантно-штурмового відділення, а зараз виконує обов'язки заступника командира роти

НА НАГОРОДЖЕННЯ ОРДЕНОМ «ЗА МУЖНІСТЬ» «РОМАШКА» НЕ ПОЇХАЛА... НЕ ВІДПУСКАЛИ БОЇ

ТОДІ ПІД АВДІЇВКОЮ З 29 СІЧНЯ ПО 5 ЛЮТОГО ВАЛЕНТИНІ ЗДАЛОСЯ, ЩО ВОНА ВДИХНУЛА 29-го, А 5-го ВИДИХНУЛА

На тій позиції, куди приїхали представники преси, бійці, котрі нещодавно пройшли крізь пекло в районі авдіївської промислової зони, розповідали про страшні бої січня-лютого, коли наші підрозділи вибили окупанта з його окопів і закріпилися там. Були сильні морози, обстріли артилерії кілька діб не припинялися ні на хвилину, загарбники намагалися контратакувати, та всі їхні спроби повернути втрачене були марними. Лише після 5 лютого вони дещо зменшили інтенсивність вогню і, якщо так можна сказати, нашим трохи вдалося перепочити. «Ми розповімо вам про ті бої, але обіцяйте, що напишете про нашу Валю, бо то вона справжня героїня», — сказав боєць із позивним «Київ»

Валентина Пушич

Можна сказати без перебільшення, що Валентина — легенда серед оборонців промзони та Авдіївки. Коли механізована бригада туди зайшла і пішов перший потік поранених, то медики, коли їх приймали, думали, що Валя — це кілька різних медиків. Хлопці описували, що привезла їх чудова білявка, урятувала життя психолог, а деякі казали : «Наш начмед, наш док». Згодом стало відомо, що це одна людина.

Валентина народилася в Києві. Медиком мріяла бути з дитинства, тож вступила в медичне училище і… провчилася там аж до першого відвідування моргу. Опісля вирішила повернутися в 11-й клас школи. Їй тоді здалося, що медика з неї не вийде. Справою життя обрала, як вона тоді вважала, більш жіночу професію й вступила у швейне училище, а пізніше в університет легкої промисловості. Але за якийсь час модельєр чоловічого одягу вирішила стати фаховим психологом.

Коли почалася війна, Валентина не всиділа дома. Дуже хотіла бути корисною нашим бійцям. Тому ще 2014 року вирушила у військкомат із твердим переконанням, що війську потрібні психологи. Розуміла, що наші хлопці психологічно не готові до війни. Але спочатку їй відмовили, бо жінкам начебто там нічого робити. Та невдовзі з'явилася можливість піти на службу за контрактом. Щоправда, не психологом, але то не було принципово, адже головним для Валентини було те, що вона допомагатиме війську. Ніби за іронією долі дівчина потрапила у медичну роту, повернулася до професії, від якої колись відмовилася. Життя інколи нас неабияк дивує. Коли проходила курси медичної підготовки з участю британських інструкторів, то їй усе сподобалося й навіть здалося, що це її покликання...

В жовтні 2016-го військова частина вирушила в район АТО — авдіївську промзону. Там одразу все було по-справжньому. Медики в будь-яку погоду та в будь-який час вивозили поранених навіть на уазиках. Хоч їм і бракувало досвіду, цього не було помітно, і, здавалося, вони не знали ані страху, ані втоми. Хоч би якими були обстріли, дівчата за лічені хвилини вже були на передовій. Оборонці промзони, почувши, що «Ромашка» в радіоефірі, набувають впевненості, бо знають, що поруч є люди, які за потреби неодмінно допоможуть.

«Стовідсоткове розуміння того, що я на своєму місці, прийшло вже тут. Коли зіткнулася з першим 300-м, не розгубилася, зрозуміла, що в мене все виходить і що це я можу добре робити», — каже Валентина Пушич. «Той перший раз було страшно, і не лише тому, що страшно усвідомлювати, що будь-яка міна може впасти поруч. Страх я відчувала більше тому, що поранили юнака 1997 року народження. Йому було дуже боляче, і він не дуже міг стримуватися через той біль. У нього були наскрізні поранення коліна й стопи. Ті мої емоції не те що не можна передати, їх не хочеться навіть згадувати. Я думала, що дуже злякаюсь такої кількості крові, але сама здивувалася, що вдалося спрацювати з холодною головою та що все вийшло як слід».

«ПІД ЧАС БОЇВ, ЩО БУЛИ ВЗИМКУ, ХЛОПЦІ ТРИМАЛИ ПОЗИЦІЇ «ЗА ПОВІТРЯ», І ЧИМАЛО З НИХ БУЛИ З ОБМОРОЖЕННЯМИ. МОЖНА ПРОСТО СПРОБУВАТИ НА МОРОЗІ 28 ГРАДУСІВ ПОСТОЯТИ ЧИ ПОЛЕЖАТИ НА ЗЕМЛІ ОДНУ ГОДИНУ. А ВОНИ СТОЯЛИ ЩОНАЙМЕНШЕ П'ЯТЬ ДІБ...»

«Коли були важкі бої з 29 січня по 5 лютого, мені здалося, що я вдихнула 29-го, а 5-го видихнула. Ми робили все, що від нас залежить. Знаєте, наш колектив дуже спрацьований, і я неодноразово вже наголошувала, що водії роблять більше роботи, аніж робимо ми. Саме від них залежить, проскочимо ми під обстрілом чи ні. Їм притаманне якесь відчуття, бо завжди вдається проскочити під обстрілами туди, куди необхідно. І якщо ми лише допомогу надаємо, то вони відповідають і за наші життя, і за життя поранених. Найважче на війні — це втрати, і мені дуже хочеться повернутися в той час, коли ми ще сюди не зайшли, коли був колектив у повному складі, коли не було втрат, не було 200-х і 300-х. Єдине, що можна сказати про цю війну доброго, тут знаходиш справжніх друзів, яких перевіряє життя в тебе на очах. Усі, що виявилися тут випадковими людьми, знайшли різні можливості відкосити. Залишився реально кістяк, такий надійний, який тільки може бути.

Після того як хлопці потрапляють у шпиталі, ми не втрачаємо зв'язок. Майже всі вони телефонують, спілкуємося, хоча дуже часто себе запитую, чи все правильно зробила під час евакуації. Також хочу сказати, що наша робота — то ніщо порівняно з тим, що роблять хлопці на передовій. От узяти ті ж бої, що були взимку. Хлопці просто тримали позиції «за повітря», і чимало з них з обмороженнями. Можна просто спробувати на морозі 28 градусів постояти чи полежати на землі одну годину. А вони стояли щонайменше п'ять діб. Оце реальні герої! Наш батальйон — то одна велика родина. Куди подівся страх, я не знаю. Спочатку боялася своєї реакції на те, як я реагуватиму на ситуації, що виникають на війні. Це і кров, і загибель товаришів, але я не знаю, куди подівся страх. Донька спочатку не розуміла, чому я тут, а не з нею. Та коли я приїхала у відпустку, ми з нею пішли в госпіталь провідати наших поранених. Звідтоді, як дочка побачила реакцію людей, вона гордо всім розповідає, що мама не стріляє, мама допомагає.

Узимку Валентину Пушич Президент України нагородив орденом «За мужність» III-го ступеня, але на отримання нагороди вона не поїхала, бо тривали бої, і вона не могла залишити своїх бійців, незважаючи на те, що її вмовляли, кажучи, що країна має знати медиків-героїв, що батьки й дружини мають побачили, хто врятував життя їхнім дітям і чоловікам.

Леонід МАТЮХІН

РЕФОРМУВАННЯ ОБОРОННОГО СЕКТОРУ —

НАДСКЛАДНЕ ЗАВДАННЯ В УМОВАХ ВІЙНИ, АЛЕ НАДВАЖЛИВЕ

ЦЮ ЗАДАВНЕНУ ПРОБЛЕМУ В УКРАЇНІ СПРОБУЮТЬ ВИРІШИТИ В НОВИЙ СПОСІБ, СФОРМУВАВШИ КЛУБ РЕФОРМАТОРІВ ОБОРОННОЇ СФЕРИ, УПРАВЛІНЦІВ НОВОЇ ГЕНЕРАЦІЇ, ЯКІ ПРИ ПРОВЕДЕННІ РЕФОРМ ОПИРАТИМУТЬСЯ НА ПЕРЕДОВІ СВІТОВІ ПРАКТИКИ

В Україні стартувала стратегічна програма підготовки державних управлінців вищого рівня сектору безпеки і оборони, розроблена Києво-Могилянською бізнес-школою (KMBS) за дієвої підтримки урядів Великої Британії, Канади та Офісу зв'язку НАТО в Україні

За повідомленням інформаційної агенції «Інтерфакс-Україна», 35 представників вищого керівництва «силових» відомств нашої держави, а також Міністерства фінансів, економіки та кількох інших інституцій, яких буде відібрано за досить жорсткими критеріями, пройдуть відповідний спеціалізований навчальний курс.

За словами керівника «Школи стратегій» Києво-Могилянської бізнес-школи Гелени Саврук, програма містить три блоки: професійний розвиток керівника, особистий розвиток керівника та робота над комплексними проектами у сфері безпеки і оборони України. Програма передбачає дев'ять навчальних модулів і захист проектів з імплементації оборонного стратегічного бюлетеня.

Доведено, що будь-яка значна трансформація або зміни в тій чи іншій галузі життя держави завжди потребують відповідної основи. Тобто тих людей, які й ухвалюють потрібні рішення, керують цим процесом та беруть у ньому безпосередню участь. Отже, доля реформ та змін безпосередньо залежить від професійних та ділових якостей цих людей. І дійсно, одна річ, коли реформи береться втілювати в життя обізнаний навіть у дрібних нюансах дорученої справи керівник, який добре уявляє, для чого вони потрібні, як їх реалізувати і на який результат варто очікувати, і зовсім інша, коли керівник проводить реформи «для позначки» або ще гірше — «з примусу»…

Особливо гостро це відчувається та має неабияке суспільне значення саме у сфері оборони та національної безпеки України. Наші громадяни мали можливість пересвідчитися в цьому на власному сумному досвіді 2014 року. Спроб реформувати та змінити вітчизняне військо до того було чимало. Принаймні колишні представники вищого воєнно-політичного керівництва держави робили гучні заяви про такі наміри, декларації, навіть було написано кілька красивих програм його реформування. Але, як виявилося, це радше була імітація реорганізації війська.

Результат такого реформування сфери оборони держави виявився дійсно «вражаючим» — на початку активної фази російської гібридної агресії проти нашої країни, за даними нинішнього Секретаря РНБО України Олександра Турчинова, який тоді тимчасово виконував обов'язки Президента України — Верховного Головнокомандувача ЗС України, чисельність дійсно боєздатного компонента українського війська становила щось із 5000–6000 військовиків. Дореформувалися…

СПРОБ РЕФОРМУВАТИ ТА ЗМІНИТИ ВІТЧИЗНЯНЕ ВІЙСЬКО БУЛО ЧИМАЛО. АЛЕ, ЯК ВИЯВИЛОСЯ, ЦЕ РАДШЕ БУЛА ІМІТАЦІЯ ЙОГО РЕОРГАНІЗАЦІЇ. АДЖЕ НА ПОЧАТКУ АКТИВНОЇ ФАЗИ РОСІЙСЬКОЇ ГІБРИДНОЇ АГРЕСІЇ ПРОТИ НАШОЇ КРАЇНИ ЧИСЕЛЬНІСТЬ ДІЙСНО БОЄЗДАТНОГО КОМПОНЕНТА УКРАЇНСЬКОГО ВІЙСЬКА СТАНОВИЛА ЩОСЬ ІЗ 5000–6000 ВІЙСЬКОВИКІВ

Тому, з огляду на вищесказане, сьогодні важко переоцінити роль та місце конкретних керівників процесу реформування нашого війська. У цьому контексті заступник глави Адміністрації Президента України Дмитро Шимків заявив:

— Виклики, які зараз стоять перед Україною, вимагають якісних стратегів у сфері безпеки і оборони, які дійсно розуміють глобальність ситуації безпеки і які мають здатність мислити стратегічно. Через навчання ми плануємо розвинути ці якості в наших управлінців, які беруть безпосередню участь у формуванні та втіленні стратегічних рішень в оборонній сфері.

По суті, Дмитро Шимків анонсував досить нову і незвичну для нашої держави методологію розв'язання задавненої проблеми — реформування оборонного сектору держави. Її суть полягає в тому, що будь-які зміни та трансформації в національній обороні країни повинні розпочинатися насамперед у свідомості конкретних людей, які обіймають керівні посади в цій сфері й безпосередньо за неї відповідальні перед суспільством. Образно кажучи, спочатку треба змінити «мізки» керівників, а потім переходити до конкретних танків, гармат та логістики.

Своєю чергою наші західні партнери, зокрема Марк Опгенорт, заступник голови Офісу зв'язку НАТО в Україні, бачать цю проблему так:

— Кадрова складова — одна з головних запорук проведення фундаментальних реформ. Дана програма має вплинути на зміну менталітету, на зміну самої філософії конкретних керівників, відповідальних за сферу оборони.

Звісно, аби цей процес був успішним, необхідне певне ідеологічне підґрунтя, світоглядна та професійно-ділова база, на яку і будуть орієнтуватися в майбутньому керівники-реформатори. У нашій країні автори навчальної програми цілком логічно зробили ставку на своєрідний симбіоз вітчизняного та світового досвіду.

— Безпекове середовище у світі надзвичайно динамічне. Тож люди, які відповідають за стратегічні рішення, повинні мати здібності та навички не тільки встигати за динамікою змін, а й випереджати її. Комплексне завдання для України — використовуючи кращі європейські практики, впроваджувати власну стратегію для виконання своїх завдань з безпеки. Інвестиції в людей тут украй необхідні, — заявив під час презентації спеціальний радник з питань оборони в Україні Філ Джонс з Великої Британії.

— Це перша програма такого роду, запущена в Україні. Реформувати оборонний сектор завжди доволі складно. І, повірте, ми у Великій Британії це добре уявляємо. А в нинішніх умовах України це набагато важче. І все ж таки, через програму ми хочемо сформувати співтовариство лідерів, які, знаючи передові світові практики, продовжать ефективне реформування оборонної сфери в Україні, — зазначила з цієї нагоди Хелен Фазей, повірений у справах посла Великої Британії в Україні.

Іншими словами, головною метою підтриманої НАТО, урядами Великої Британії та Канади програми є створення активного та небайдужого ядра, яке прагне змін на краще, такого собі клубу реформаторів за власними переконаннями.

Окрім того, на думку того ж Марка Опгенорта, керівникам оборонного сектору України варто і потрібно спиратися не тільки на західні практики, а й ефективно залучати до справи трансформації оборонного сектору держави той національний потенціал, який проявився під час Революції гідності та під час проведення АТО.

Костянтин МАШОВЕЦЬ

ТЕХНІЧНЕ ПІДСИЛЕННЯ ВІЙСЬКА: АКЦЕНТ НА МОДЕРНІЗАЦІЮ НАЯВНИХ ЗРАЗКІВ

Минулого тижня в Києві відбувся «Український форум з оборони та безпеки» з акцентом на залучення інвестицій у сектор оборони. Форум уже вдруге став міжнародним майданчиком для обговорення актуальних питань і вирішення нагальних проблем галузі та зібрав близько 500 ключових гравців сектору, інвесторів, представників бізнесу, державних діячів та фінансових організацій майже з півтора десятка країн світу.

Серед пріоритетних тем форуму — національна стратегія розвитку оборони та безпеки України, ключові реформи сектору та результати їхнього проведення, інвестиційні можливості державно-приватного партнерства, підвищення інвестиційної привабливості підприємств оборонно-промислового комплексу, кібербезпека, інформаційні технології тощо.

Пропонуємо до вашої уваги погляди деяких учасників форуму на актуальні питання сектору оборони та безпеки.

UKRAINIAN DEFENSE & SECURITY FORUM '17

Ігор Павловський, заступник Міністра оборони України, генерал-лейтенант:

— Головними завданнями МО України на сьогодні є підтримання високого рівня боєздатності військ, проведення оборонної реформи. Зокрема в рамках даної реформи до 2018 р. повинні бути реформоване Міністерство оборони України, а до 2020 р. — Генеральний штаб ЗС України.

За останні два роки оптимізовано структуру та чисельність МО України, зокрема передано функції від міністра до заступників та від заступників до керівників департаментів. При цьому повноваження та прийняття рішень делеговано разом із відповідальністю за кінцевий результат їхньої роботи.

Проведено ефективну переатестацію всіх посадових осіб. Затверджено дорожню карту впровадження системи оборонного планування. Забезпечено контроль та ефективність використання ресурсів оборонного відомства за допомогою системи електронних закупівель ProZorro.

Сформовано Об'єднаний оперативний штаб, затверджуються нові підходи в системі підготовки військ.

Євген Марчук (у минулому голова СБУ, екс-прем'єр-міністр України, міністр оборони України у 2003–2004 роках):

— Зараз очевидно для фахівців, що у протистоянні у специфічній війні Росії проти України дуже серйозно змістився акцент у бік спеціальних операцій, спеціальних служб. А чи готова Україна в повному обсязі вистояти в цьому сенсі? Готова. Але багато що треба ще зробити. Коли воювати буде тільки Генеральний штаб ЗСУ і тільки Міноборони, ми цю війну не виграємо, адже Росія воює проти України не тільки Збройними силами.

Олег Висоцький, голова Ради директорів НВО «Практика»:

— Україні потрібно терміново вирішити проблему щодо створення власної сертифікаційної бази озброєння та військової техніки — це питання збереження можливостей української оборонної промисловості як на зовнішніх, так, у перспективі, і на власному ринках.

Сертифікація за стандартами НАТО в закордонних сертифікаційних центрах є коштовним задоволенням, яке не по кишені вітчизняним виробникам. Для прикладу, відстріл зразка — 45000 євро; випробування зразка ОВТ на підрив — 900000 євро. Тож держава має, звісно, за підтримки партнерів, створити власну сертифікаційну базу, бо вітчизняні виробники можуть втратити навіть власний український ринок.

Іван Волох, заступник командувача Сухопутних військ Збройних Сил України з логістики, полковник:

— Нині в бойовому складі Сухопутних військ перебувають зразки озброєння та військової техніки, які виготовлені у 70–80 рр. минулого століття. Через технічний стан та тривалий термін експлуатації переважна більшість із них потребують модернізації або заміни. До цього призвело недостатнє фінансування державного оборонного замовлення в попередні роки.

Зважаючи, що коштів на закупівлю нової техніки не вистачає, пріоритет надаватимемо модернізації наявних зразків. Зокрема, нині ведуться роботи з оснащення танка Т-64БВ новою системою управління, захищеними засобами зв'язку та приладами прицілювання і спостереження.

Проводимо модернізацію та уніфікацію парку бойових броньованих машин БПМ-1 та БМП-2, зокрема встановлюємо на них нові силові установки, бойові модулі та протитанкові ракетні комплекси.

Також відбувається модернізація та перехід на нову елементну базу засобів ППО — радіолокаційних систем виявлення та супроводження цілей з використанням антен з технологіями цифрових фазованих решіток.

Модернізуємо й реактивні системи залпового вогню. Так, БМ-21 «Град» обладнуємо комплексом автоматизованого управління. Завдяки застосуванню новітніх технічних рішень на БМ-30 «Смерч» радіус ураження ним збільшиться до 120 км.

До протитанкових підрозділів механізованих бригад надходитимуть сучасні протитанкові комплекси «Стугна-П» із нічним каналом наведення ракет. Очікуємо прийняття на озброєння сучасного мінометного озброєння зі 120-мм керованою міною. Хоча, на моє переконання, міномети М-120-15 «Молот» і КБА-48 на сьогодні ще потребують доопрацювання.

Також оновлюємо парк автомобільної техніки, поступово забезпечуючи його сучасними зразками підвищеної прохідності на базі КрАЗ-5322ВЕ, КрАЗ-6322 та сідельними тягачами. На жаль, інколи ці вантажівки засмучують через технічні недопрацювання. Через проблеми із вузлами та агрегатами десятки одиниць нової автомобільної техніки, поставлені цим виробником війську, нині простоюють «на приколі».

Також плануємо підсилити дві бригади бронетранспортерами БТР-4Е. Однак я вважаю, що цей зразок техніки потребує суттєвого доопрацювання заводом-виробником.

Активізується переозброєння снайперських підрозділів гвинтівками як вітчизняного, так й іноземного виробництва. Також і великокаліберними для боротьби з легкоброньованими цілями типу БМП та БТР.

Як би воно не було, але процес переозброєння війська триває. На жаль, не без проблем і не такими швидкими темпами, як би нам хотілося.

«БОГДАН» РОЗРОБИВ ЗАМІНУ ГАЗ-66

Корпорація «Богдан» протягом двох років веде розробку повнопривідних середньотоннажних автомобілів для потреб Збройних Сил України. Одним із напрямів стала модернізація автомобілів ГАЗ-66. Власне, від радянського «газона» залишилася лише ходова частина, двигун і КПП — Hyundai HD. Одне з модифікованих шасі використовується як базове для виготовлення багатоцільового бронеавтомобіля ОВОД, повідомляє defence-ua.com.

Другий і більш перспективний напрямок — створення власної моделі на базі агрегатів Hyundai HD72. Двигун — 3,9-літровий турбодизель. Його потужність 130 к. с. У новому автомобілі для української армії — мінімальна кількість електронних пристроїв, паливна система з механічним рядним насосом високого тиску.

Конструкція повного приводу була розроблена спільно з компанією BS (Південна Корея). У механізмі включення повного приводу передбачено захист від некоректного перемикання режимів роботи (привід на задню вісь, повний привід, повний привід і знижена передача), що також підвищує надійність автомобіля. Блокувань диференціалів на даній моделі немає.

Нова модель автомобіля протягом двох років тестувалася у складних дорожніх умовах у Кореї, Індонезії та Ірані. На новому автомобілі використовується двигун, КПП і задній міст Hyundai HD72.

Вибір базового шасі продиктований тим, що конструкція автомобіля Hyundai HD добре підходить для експлуатації у важких дорожніх умовах, не потребує складного технічного обслуговування і досить надійна. Показники витрат палива — одні з найкращих у своєму сегменті.

Деталі кабіни повнопривідного автомобіля — виробництва JAC. Вантажна платформа — власної конструкції. На підприємстві розроблені різні модифікації автомобілів 4х4.

Автомобіль долає підйоми до 40 град., брід без підготовки — глибиною не менше 0,5 м. Максимальна швидкість — до 110 км/год.

Нова модель автомобіля «Богдан» для української армії

Це — перша модифікація повнопривідного автомобіля. Наступна модифікація — з одинарними задніми колесами і збільшеним кліренсом: на представленій моделі дорожній просвіт — 240 мм. Повна маса автомобіля — 7,2 тонни. Вантажопідйомність шасі — 4,5 тонни. Ведеться розробка моделі повнопривідного автомобіля зі збільшеною вантажопідйомністю — до 8 тонн.

Матеріали сторінки підготував Сергій ВОРОНКОВ

80 КІЛОМЕТРІВ ІЗ ПОВНИМ СПОРЯДЖЕННЯМ

На Чорноморському полігоні Військової академії (м. Одеса) триває етап тактичних навчань із бойовою стрільбою курсантів факультету підготовки спеціалістів військової розвідки та спеціального призначення. Під час навчань майбутні офіцери вдосконалюють свої практичні навички з тактичної, вогневої, розвідувальної, інженерної, військово-медичної, фізичної підготовки, військової топографії та зв'язку

Кульмінацією польових навчань стало висування розвідувальних груп із глибини 80 кілометрів, які майбутнім офіцерам-розвідникам та спепризначенцям довелось виконувати в штатній екіпіровці зі зброєю загальною вагою до 25 кг, рухаючись по пересіченій місцевості, а також з виконанням залікових контрольних стрільб зі штатної зброї.

Використовуючи бойовий досвід, викладачі-інструктори Військової академії ввели додаткові вимоги до організації практичних занять з бойової підготовки. Курсантам довелось виконувати навчальні вправи в обстановці, максимально наближеній до бойової, — із застосуванням світло-шумових імітаційних засобів. Умовами навчань було передбачено раптові напади диверсійних груп умовного противника, яким виступила бойова група однієї з бригад спеціального призначення.

КУЛЬМІНАЦІЄЮ ПОЛЬОВИХ НАВЧАНЬ СТАЛО ВИСУВАННЯ РОЗВІДУВАЛЬНИХ ГРУП ІЗ ГЛИБИНИ 80 КІЛОМЕТРІВ, ЯКІ МАЙБУТНІМ ОФІЦЕРАМ-РОЗВІДНИКАМ ТА СПЕПРИЗНАЧЕНЦЯМ ДОВЕЛОСЬ ВИКОНУВАТИ В ШТАТНІЙ ЕКІПІРОВЦІ ЗІ ЗБРОЄЮ ЗАГАЛЬНОЮ ВАГОЮ ДО 25 кг

Під час навчально-польових випробувань майбутні розвідники та спецпризначенці навчалися облаштовувати базовий табір на непідготовленій території, забезпечувати його охорону й оборону, практикуватися в приготуванні їжі в польових умовах.

За словами начальника факультету підготовки спеціалістів військової розвідки та спеціального призначення Військової академії м. Одеси полковника Юрія Гикала, головним завданням проведених тактичних навчань стала практична частина роботи в складі розвідувальних груп на різних місцевостях, практика прийняття майбутніми командирами рішень в різних ситуаціях.

— Участь у тактичних навчаннях для курсантів стала серйозним іспитом. Орієнтування в незнайомій обстановці, вивчення тактики противника, фізичні випробування, вміння організувати боротьбу з засідками та вогневими нальотами, керувати підрозділами при розвідувально-бойових, ударно-штурмових та рейдових діях — це ще один крок до їхнього професійного самовдосконалення, — наголосив офіцер.

До речі, перед вищезгаданим етапом із курсантами факультету були проведені стрибки з парашутами Д-6 із висоти 800 м. А в найближчих планах — десантування з вертольота Мі-8 на воду, а також відпрацювання евакуації групи з використанням системи «Адаптер».

Сергій ДАНИЛЕНКО

56-й кілометр вже позаду...

«Сюрприз» противника «на гачку»

Важлива кожна секунда, коли несеш пораненого

Групу прикриває кулеметник

Подолання замінованої ділянки місцевості

Аеродром Луцьк. Бомбардувальники Су-24М готують до нічних польотів

У НЕБІ «ФЕХТУВАЛЬНИКИ»

ПІД ЧАС ЛЬОТНО-МЕТОДИЧНОГО ЗБОРУ БОМБАРДУВАЛЬНИКИ СУ-24М ПІДТРИМУВАЛИ НАЗЕМНІ ВІЙСЬКА, ДОЛАЛИ СИСТЕМУ ППО УМОВНОГО ПРОТИВНИКА, ЗНИЩУВАЛИ ЙОГО ОБ'ЄКТИ ВДЕНЬ І ВНОЧІ, У ПРОСТИХ І СКЛАДНИХ МЕТЕОУМОВАХ

«Дивись, вони повернулися, — чоловіки в центрі Луцька щось видивляються високо в небі. — Он він, красунчик, пішов, а он і другий...» Мабуть, немає в місті людини, яка б не дивилася в небо, проводжаючи поглядом «фехтувальників». Саме таку кодову назву НАТО — Fencer отримали літаки Су-24М, які перебувають на озброєнні українського війська

Останні роки принаймні раз на рік Луцьк прокидається від колись звичного для жителів гуркоту реактивних двигунів: над містом пролітають «сушки». Два десятиліття тому тут стояла ціла дивізія фронтових бомбардувальників Су-24, і волиняни ще не встигли забути сусідство із гуркітливим військовим летовищем. На щастя, плити та будівлі вдалося зберегти. Тож тепер це повноцінний військовий аеродром з усією інфраструктурою, який працює у форматі авіаційної комендатури, однієї з найкращих у Повітряних Силах. Це чудова база, яку в авіації ефективно застосовують для бойового вишколу льотчиків із практичним бомбометанням на полігоні «Повурськ».

Завдання цього льотно-методичного збору дещо відрізнялося від торішніх. Основна ставка — на підготовку молодих пілотів бомбардувальної авіації. Вони практикувалися «працювати по землі» штатними засобами авіаційного ураження. Ідеться про некеровані авіаційні бомби та ракети різного призначення.

Хоча головну роль відвели льотчикам і штурманам із Хмельниччини на літаках Су-24М, до збору залучили й пілотів винищувальних авіабригад на літаках Л-39, а також екіпажі вертольотів Мі-8, яким теж необхідна бойова практика. Адже винищувачі, окрім повітряних боїв, можуть ефективно завдавати ракетно-бомбових ударів і по землі. Проте є обмеження: пілоти МіГ-29 і Су-27 мають візуально бачити ціль. А для їхнього «старшого брата» — фронтового бомбардувальника Су-24М це необов'язково. Його особливість полягає в тому, що обладнання літака дає змогу завдавати ударів поза візуальною видимістю цілі.

Су-24 було прийнято на озброєння далекого 1975 року, але й досі літак є в складі ВПС деяких країн колишнього соціалістичного табору, Азії та Африки. Навіть Росія, яка створила чимало літаків нового покоління, не поспішає знімати з озброєння давні добрі Су-24М, з яких, до речі, «щедро посіває» сирійські міста...

Україні немає чим замінити ці бомбардувальники, та й решту бойової авіації. Це найпотужніші ударні машини, які маємо на озброєнні, тому їм потрібні лише ремонт і модернізація. За час війни на Донбасі чимало цих літаків було знято зі зберігання й передано на вітчизняні авіаційні заводи, які дають їм нове життя. Звісно, це дорого, але є речі, на яких економити не можна. Так само як і на навчальних польотах військової авіації. Бо чого вартий літак, коли в кабіні недосвідчений і нетренований пілот?

Для тих, хто не розуміє, чому на армію треба стільки грошей, можна навести простий приклад. За годину польоту Су-24М «з'їдає» аж сім тонн авіагасу. Тонна цього пального коштує близько 20 тис. грн. Це дорого, але ж готувати льотчиків усе одно треба. Україна — величезна держава в центрі Європи, яка простягається на 1316 км із заходу на схід. Для такої країни військова авіація — невід'ємна складова національної безпеки. Як свідчить практика, не можна нехтувати безпекою.

В авіації Командування Повітряних Сил ЗС України намагаються планувати заходи з бойової підготовки та розписувати льотні зміни якомога ефективніше, аби використати дороге пальне для того, щоб пілоти здобули найнеобхідніші льотні навики, зокрема для бойової роботи на авіаційному полігоні «Повурськ» на Волині.

ЗА ГОДИНУ ПОЛЬОТУ СУ-24М «З'ЇДАЄ» АЖ СІМ ТОНН АВІАГАСУ. ТОННА ЦЬОГО ПАЛЬНОГО КОШТУЄ БЛИЗЬКО 20 ТИС. ГРН. ЦЕ ДОРОГО, АЛЕ Ж ГОТУВАТИ ЛЬОТЧИКІВ УСЕ ОДНО ТРЕБА

Для цього зі Старокостянтинова в Луцьк передислокували особовий склад і техніку: екіпажі на літаках, авіамайно та особовий склад літаками транспортної авіації, автомобільну техніку для забезпечення польотів наземним транспортом. Таким чином льотчики й підрозділи забезпечення переміщуються з базового аеродрому на оперативний, що поблизу полігона. Звісно, практичне застосування бомбардувальників на полігоні «Повурськ» можна здійснювати й з базового летовища, але доведеться витрачати тонни пального туди й назад.

Льотно-методичний збір тривав близько двох тижнів, які для пілотів промайнули як один день. Справжній військовий льотчик ніколи не насититься польотами, тим більше із практичним застосуванням озброєння, удень, уночі, у простих та складних метеорологічних умовах. Серед завдань — авіаційна підтримка наземних військ, розвідка й знищення наземних об'єктів, подолання протиповітряної оборони можливого противника на малій і гранично малій висоті.

За словами заступника командувача Повітряних Сил з авіації — начальника авіації генерал-майора Андрія Ярецького, усі завдання виконано успішно. Із визначеними вправами з курсу бойової підготовки авіації льотчики впоралися. Детально дії кожного пілота оцінять і проаналізують на традиційному «розборі польотів». Головне — здобуті практичні навички, досягнення чіткої взаємодії екіпажів у повітрі.

Су-24М — двомісний бойовий літак. Льотчик і штурман сидять поруч. Під час польоту вони синхронізують свої дії. А взаємодію екіпажу під час виконання бойових завдань важко переоцінити.

Бомбардувальник має складну систему прицілювання: два приціли в штурмана й один — у льотчика. Кожен приціл застосовують відповідно до умов, завдань і застосовуваних боєприпасів. На кнопку скидання чи запуску тисне льотчик. Приблизно таким є алгоритм дій. Скидання некерованих авіаційних бомб — складна наука. Навіть у разі обладнання сучасними навігаційно-прицілювальними системи людський фактор відіграє вирішальне значення. Через те й важлива взаємодія екіпажу.

Тож молоді льотчики тренувалися влучати в ціль некерованими боєприпасами, і зрештою в них непогано виходило. Під час зборів удалося підготувати достатню кількість екіпажів Су-24М, що дасть змогу суттєво наростити бойові спроможності бомбардувальної авіації. Також завдяки бойовій роботі на авіаційному полігоні окремі пілоти підвищили свою класну кваліфікацію.

Юрій ІГНАТ

БОМБАРДУВАЛЬНИК СУ-24М

Період використання	1975 р. — донині
Екіпаж	дві особи
Макс. швидкість біля землі	1400 км/год.
Макс. швидкість на висоті	1700 км/год.
Практична стеля	11 000 м
Бойовий радіус	
без підвісних баків	390 км
із підвісними баками	560 км
Дальність польоту	2850 км
Довжина	24,59 м
Висота	6,19 м
Розмах крила	17,6 м за 16°; 10,3 м за 69°
Максимальна злітна вага	39 700 кг
Гарматне озброєння	1 x 23мм, ГШ-6-23М
Боєзапас	500 снарядів
Кількість точок підвіски	8
Бомбове навантаження	8000 кг

СДК «Юрій Олефіренко» корабель із плоским дном, що дозволяє йому підійти до узбережжя

На головному командному пункті корабля

МОРПІХИ ДЕСАНТУВАЛИСЯ НА ОСТРІВ ТЕНДРІВСЬКА КОСА

У ВМС ЗС УКРАЇНИ ПРОВЕДЕНО ТАКТИЧНЕ НАВЧАННЯ ІЗ ВИСАДКОЮ МОРСЬКОГО ДЕСАНТУ НА НЕОБЛАДНАНЕ УЗБЕРЕЖЖЯ

Командир підрозділу морської піхоти дає останні розпорядження підлеглим, перевіряється зброя, узгоджуються практичні дії штурмової групи, прогріваються двигуни бронемашин. На кораблі — найвищий ступінь бойової готовності. Стволи корабельної артилерії наводяться на умовні цілі й готові до вогневого застосування

Морські піхотинці проводять штурмові дії та захоплюють узбережжя острова

Острів Тендрівська коса — зручне місце для відпрацювання морських десантних операцій. Його довжина — 68 кілометрів, положиста берегова лінія, сприятлива для розгортання сил та засобів поверхня, невеличкі чагарники і пагорби — це все ідеально підходить для тренування військових моряків

…Середній десантний корабель «Юрій Олефіренко» з бронетехнікою на борту у складі загону кораблів та катерів бригади надводних сил флоту у взаємодії з морською авіацією, розрізаючи хвилі, наближався до острова Тендрівська коса. Тактичне навчання морської, авіаційної та берегової компонент Військово-Морських Сил набирало максимальних обертів.

«Юрій Олефіренко» — корабель із плоским дном, що дозволяє йому підійти до узбережжя. Він має не просто врізатися в піщаний берег острова, а, плавно збавляючи хід, пройти певний гальмівний шлях за допомогою кормових якорів. І все це робиться екіпажем швидко, але без зайвої метушні. Щоб виконати таке завдання, на карту заздалегідь наноситься штурманська прокладка, визначаються доступні для десанту ділянки узбережжя.

— Товаришу командире, корабель прибув до місця призначення, — доповідають командиру середнього десантного корабля «Юрій Олефіренко» капітану 3 рангу Юрію Вицькому.

— Відкрити твіндек! Опустити апарель! Морському десанту здійснити висадку на берег! — на кораблі починається справжній екшн.

Морські піхотинці десантуються, захоплюють узбережжя Тендрівської коси й займають кругову оборону.

Під вогневим прикриттям «чорних беретів» з корабля виходить броньована техніка й вирушає до визначеного району. За задумом навчання, морський десант мав забезпечити умови для прибуття основних сил і в подальшому знищити незаконні збройні формування.

Такі навчання з висадкою морського десанту на сьогоднішній день є вкрай актуальними у Військово-Морських Силах. Потрібно бути готовим до будь-якого розвитку подій, які, можливо, розігруватиме РФ у Чорноморському регіоні, щоб іще більше дестабілізувати обстановку.

До анексії Криму наші моряки відпрацьовували операції з морського десантування на необладнане узбережжя на морському десантному полігоні «Опук» поблизу Феодосії. Тепер там тренується ЧФ РФ. Нещодавно російські моряки провели там навчання разом із десантниками та вчилися захоплювати берег «іншої держави». А узбережжя полігона «Опук» дуже схоже на берегову лінію Одеської й Миколаївської областей.

— Тактичне навчання ВМС проводилося під загальним керівництвом командувача флоту із залученням трьох компонент — морської, берегової та авіаційної. Завдання виконувалися з урахуванням досвіду проведення АТО й навчально-бойової діяльності вітчизняного флоту в Чорноморській операційній зоні його відповідальності, — розповів начальник штабу — перший заступник командувача ВМС ЗС України капітан 1 рангу Роман Гладкий, який особисто перевіряв хід проведення практичних дій екіпажів загону кораблів та катерів у морі.

Водночас середній десантний корабель «Юрій Олефіренко» проходив у Чорному морі перевірку оцінки другого рівня — готовності корабля до плавання та ведення ним бойових дій. На борту корабля перебували командири кораблів флоту та їхні старші помічники. Низка заходів бойової підготовки в морі включала лідирування корабля у складі загону, проведення за тралами, пошук мін контактними та неконтактними тралами, безпосередня висадка морського десанту на необладнане узбережжя, виконання практичних артилерійських стрільб. Екіпаж «Юрія Олефіренка» успішно вразив повітряну і надводну цілі, знищив дрейфуючу міну. Військові моряки відпрацювали завдання з передачі вантажів на ходу, боротьби за живучість корабля, з відбиття повітряного нападу і бій із надводним кораблем противника. У нічний час на незахищеному рейді екіпаж проводив протипідводнодиверсійну оборону корабля, виконав бойові вправи з гранатометання тощо.

За оцінкою начальника штабу — першого заступника командувача ВМС ЗС України капітана 1 рангу Романа Гладкого, всі завдання в морі, в повітрі та на березі військові моряки виконали в повному обсязі.

Віталій ПАНЧИШИН

УКРАЇНСЬКИЙ ПРАПОР НАД «ЧЕРКАСАМИ» МАЙОРІВ, ПОКИ ОСТАННІЙ МОРЯК НЕ ЗАЛИШИВ ТРАЛЬЩИК

ЕКІПАЖ ЦЬОГО КОРАБЛЯ СТАВ ПРИКЛАДОМ МУЖНОСТІ ТА НЕЗЛАМНОСТІ УКРАЇНЦІВ

Виходу в море українських кораблів завадили затоплені росіянами судна

За подіями, які розгорнулися навколо морського тральщика «Черкаси» в березні 2014 року, спостерігала, затамувавши подих, уся Україна. Він був єдиним із 13 українських кораблів, на якому не спустили український прапор до виходу останнього моряка з судна. Тоді командиром корабля був Юрій Федаш, нині вже капітан 2 рангу, начальник відділу управління бойової підготовки. Він погодився пригадати події трирічної давності

— Наприкінці лютого 2014 року, коли з'явилися перші російські військові, я був у черговій відпустці, — розповідає Юрій Федаш. — Повернувшись на службу, дізнався, що 27 лютого було отримано сигнал на приведення військових частин у бойову готовність «ПОВНА», але того ж дня його скасували. 28 лютого бригада дістала усний наказ знятися з якоря та вийти всім кораблям у район розосередження з подальшим переходом до порту Одеси. Коли перший корабель підходив до вхідних молів, від щойно призначеного командувача контр-адмірала Дениса Березовського мобільним телефоном ми отримали наказ повертатися. Як люди військові, ми його виконали, але все це насторожувало, тому я вжив певних заходів, які в подальшому дали нам змогу протистояти численним спробам ворогів захопити корабель.

Юрій Федаш поставив завдання екіпажеві організувати посилену охорону та оборону корабля та підготуватися до ведення бойових дій. Було поповнено запаси до повних норм, а відповідним категоріям військовослужбовців наказано якнайшвидше вивезти сім'ї з місць постійного проживання.

2 березня Березовський зрадив, а наступного дня на вході в озеро Донузлав силами ЧФ РФ було затоплено списаний ВПК «Очаків», водночас із боку моря підійшли російські ракетний крейсер «Москва», малий ракетний корабель «Штиль» і ракетний катер «Молния».

— Ситуація ускладнилась, адже кораблі бригади не мали змоги вийти з озера, частини Південної військово-морської бази (ПВМБ) заблокували військовослужбовці РФ, закритий зв'язок був відсутній, а мобільний прослуховували, — пригадував Юрій Федаш.

Утім існувала потреба в обміні інформацією з іншими кораблями, патріотично налаштованим місцевим населенням, яке допомагало українським військовим морякам. Цікаво, що доволі швидко й нестандартно було знайдено вихід. Моряки для прихованого спілкування використовували приватний чат однієї відомої онлайн-гри. Таким чином командир тральщика створив своєрідну «кризову групу», яка почала шукати фарватер для виходу кораблів з озера в море.

Треба сказати, що у військовому колективі на кораблі теж не все було гладко, адже виявилося, що серед особового складу були й такі, що підривали морально-психологічний стан екіпажу та відверто підтримували окупантів. Командир зібрав усіх на верхній палубі й сказав: «Хто готовий чинити спротив, має перейти на лівий борт, а хто ні — на правий». На правий борт перейшло 12 осіб, серед яких були й два офіцери. Їх усіх одразу посадили на шлюпки та відправили на берег.

У тих умовах українські військові моряки діяли дуже винахідливо під самим носом в окупантів. Вони під виглядом журналістів потрапили на територію миронівського порту й сфотографували затоплений корабель із різних ракурсів. Також їм удалося обстежити його під водою. Як результат — отриману інформацію нанесли на робочі карти, і було знайдено фарватер завширшки 30 м, який давав змогу кораблям вийти.

— Разом з іншими налаштованими на опір командирами кораблів підготували доповідь командирові 5-ї бригади надводних кораблів, тоді ним був капітан 2 рангу Віталій Звягінцев, і дали пропозицію щодо негайного виходу в море. Він відповів, що потрібно все осмислити, а також попросити дозволу у вищого командування... Через вісім годин на вказаному місці росіяни затопили водолазне судно, — розповідає Юрій Федаш.

ЧЕРЕЗ КІЛЬКА ГОДИН ПІСЛЯ ТОГО, ЯК ЗЛАМАВСЯ РУЛЬ КОРАБЛЯ, РОСІЯНИ ПОБАЧИЛИ, ЩО МИ ДРЕЙФУЄМО І ПІДНЯЛИ ГЕЛІКОПТЕРИ, ВИСУНУЛИ ШТУРМОВІ ГРУПИ НА ТРЬОХ КАТЕРАХ ТА ОБСТРІЛЮВАЛИ НАС З КПВТ, АБИ НІХТО НЕ ЗМІГ ПЕРЕБУВАТИ НА ВЕРХНІЙ ПАЛУБІ

Однак моряки продовжили пошук фарватеру, і згодом його було знайдено. Цього разу пропозиції вирішили надіслати напряму в штаб ВМС ЗС України в Севастополі. Оформили документи за всіма вимогами, запечатали пакет сургучною печаткою та організували транспорт до Севастополя. Єдиною вимогою до офіцера, який віз документи, було повернутися з письмовим наказом на вихід. Проте, коли він повернувся з порожніми руками, стало зрозуміло: у моряків у розпорядженні є вісім годин, саме стільки потрібно було росіянам, щоб відбуксирувати ще одне судно й повністю зачинити ворота в Чорне море.

— Я спілкувався з командирами деяких кораблів, пропонував у нічний час виходити. Спочатку погодився командир тральщика «Чернігів», але останньої миті він змінив своє рішення, деякі командири мені казали, що я їх кидаю, тікаю, не хочу брати участь у колективній обороні. Тому ми вирішили почекати до ранку, але, як виявилося, марно. Зранку на місці фарватеру окупанти затопили ще одне судно, — продовжує Юрій Федаш.

Далі події розвивалися стрімко. 16 березня — референдум, 18 березня було захоплено 5-те військове містечко з прилеглими причалами, штаб ПВМБ. Кораблі відійшли від причалів, розосередились на озері Донузлав. 19 березня було захоплено будівлю штабу ВМС у Севастополі. 20 березня капітан 2 рангу Віталій Звягінцев зібрав командирів та організував зустріч із представниками РФ. Росіяни висунули ультиматум: до 9-ї ранку 21 березня здати кораблі або перейти на бік Росії.

У разі невиконання ультиматуму вони погрожували репресіями сім'ям і розправою з екіпажами після захоплення. А вже 21 березня той самий Звягінцев віддав наказ кораблям бригади підійти до причальної стінки. «Черкаси», «Костянтин Ольшанський» та «Генічеськ» відмовились виконувати злочинний наказ.

— Того ж дня ми вперше спробували відтягнути затоплене водолазне судно, нам удалося зрушити його приблизно на 10–15 метрів, більше не вистачило потужностей, — говорить Юрій Федаш. — Просили допомоги в інших кораблів, але її ми не дочекалися. Наступного дня спробували ще раз прорватися, ретельніше оглянули корпус затопленого катера та знайшли місце, де б ми могли теоретично пройти. Слід розуміти, що це не так просто, як здається, адже існувала реальна загроза пошкодити корпус. Нам майже вдалося, але завадив буксир, який таранив у лівий борт. Відео цього епізоду є в Інтернеті. Однак мало хто знає, що внаслідок цих дій у відсіки тральщика почала надходити забортна вода.

Екіпаж «Черкас» відбив декілька спроб росіян узяти корабель штурмом. Річ у тім, що завдяки кримським татарам, які підтримували українських військових, екіпаж знав про всі дії російських спецпризначенців. І коли вони організовували чергову вилазку, про це одразу дізнавалися на кораблі й чекали «гостей». Щоб налякати хвалений російський «спецназ», вистачало зробити коротку чергу з автомата й кинути кілька ручних гранат у бік штурмової групи.

— Під час руху корабля росіяни не могли нас захопити, і вони це добре розуміли, — каже Юрій Федаш. — Одного дня мені зателефонував якийсь генерал-лейтенант, уже не пам'ятаю його прізвища. Він став погрожувати знищити корабель, підняти літаки та гелікоптери або вдарити по кораблю з крейсера «Москва». На це я запитав його, чи може він бути впевненим у професійності та влучності своїх військових. Біля озера є кілька населених пунктів, і використання важкого озброєння могло б призвести до загибелі мирного населення. Тому його погрози залишилися порожніми словами. Після цього на мене почали виходити не напряму, а через інших осіб із пропозиціями дати високу посаду, квартиру тощо.

«Черкаси» вирішили маневрувати озером і не дати себе захопити. Протягом чотирьох діб корабель постійно експлуатували на граничних режимах, і з часом стали виходити з ладу головні двигуни, спочатку один, потім другий. Та якщо з двигунами моряки могли щось зробити, то поломка гвинторульової групи стала фатальною.

— Через кілька годин після того, як зламався руль, росіяни побачили, що ми дрейфуємо, — каже Юрій Федаш. — Вони вирішили застосувати максимум наявних сил, підняли в повітря гелікоптери, висунулися в наш бік штурмові групи на трьох маломірних катерах. Окупанти залучили до операції й наш буксир, установили на нього КПВТ та обстрілювали нас, аби ніхто не зміг перебувати на верхній палубі, що дало змогу їхнім штурмовим групам підійти до корабля.

Морський тральщик захопили ввечері 25 березня. Екіпаж цього корабля став прикладом мужності та незламності українських військових моряків. Сьогодні українці пишаються цим морським тральщиком. В Очакові розпочались зйомки військової драми під назвою «Черкаси». В основу сюжету, взяті власне події, які відбулись на морському тральщику в березні 2014 року. Фільм розповідатиме про мужню боротьбу екіпажу, який тривалий час чинив опір окупантам.

Олександр ЗАВТОНОВ

ДРУГА СВІТОВА ВІЙНА:

СІМДЕСЯТ ДВА РОКИ ТОМУ, У ТРАВНІ 1945-го, НАД РЕЙХСТАГОМ БУЛО ПІДНЯТО ПРАПОР ПЕРЕМОГИ

Щовесни в Росії епідеміологічний поріг долає хвороба, яку дотепники назвали влучним слівцем «побєдобєсіє»: напередодні чергового Дня перемоги там обов'язково починаються балачки про «найбільші жертви великого російського народу, яких він зазнав у тій війні». Опісля там відразу переходять до «вирішальної ролі росіян у перемозі над ворогом». А от про втрати інших народів, коли й згадують, то так, мимохідь, мовляв, їх «не можна навіть порівняти з нашими, російськими». А деяких «експертів» та «істориків» — учасників різних ток-шоу на російському ТБ — останнім часом узагалі охопила параноя: українців вони називають «суцільними зрадниками, які продалися фашизму». Словом, навіть пропаганда Геббельса порівняно з путінською тьмяніє!

Однак погляньмо на неспростовні конкретні факти, які стосуються подій Другої світової й участі в ній України та які мають документальні підтвердження, узяті також і з радянсько-партійних архівів

Війська 3-го Українського фронту звільняють Одесу. Квітень 1944 року

За роки окупації Україна втратила близько 4 млн цивільних громадян. Про спалене білоруське село Хатинь знають мільйони людей у всьому світі. А чи відомо вам, що така ж доля спіткала 321 українське село та що заживо згоріли майже 50 тис. жителів?

До речі, гітлерівці перейняли досвід більшовиків стосовно знищення людей голодом: тільки до середини жовтня 1941 року вони вивезли з України 2 млн тонн зерна. А ще знищили 720 міст і містечок, 28 тис. сіл, десятки тисяч промислових підприємств, 18 тис. лікувальних закладів, 33 тис. навчальних закладів. Тільки впродовж 1943 року на невільницькі роботи вони вивезли понад 1 млн українців, а 1944-го — ще майже 600 тис.

Сьогодні весь світ знає про трагедію десятків тисяч киян — євреїв, українців, ромів, представників інших національностей, яких розстріляли кати в Бабиному Яру. Але свій Бабин Яр був у багатьох містах і селах: у Дробицькому Яру в Харкові знайшли вічний спочинок понад 60 тис. людей, у Янівському концтаборі у Львові — понад 160 тис. Абсолютну більшість з-поміж них становили етнічні українці.

За словами доктора історичних наук, професора Івана Шаповала, загальні людські втрати України під час війни, враховуючи загиблих на полі бою, померлих, жертв концтаборів, депортованих, евакуйованих становлять майже 14 млн осіб. За офіційними даними, оприлюдненими за часів існування СРСР, населення України з 1 січня 1941 року до 1 січня 1945-го зменшилося із 40,9 млн до 27 млн. Але про цей факт у сьогоднішній Росії воліють не згадувати.

З перших днів війни понад два мільйони жителів України вступили в загони народного ополчення та винищувальні батальйони, які боролися з ворожими диверсантами. Лише впродовж 1943–1945 років чисельність вихідців з України на чотирьох Українських фронтах становила 60–80% від їхнього особового складу.

У 1941–1944 роках на українській землі були зосереджені головні сили вермахту — майже 77% від загальної кількості дивізій. Переважна більшість із них були розгромлені саме на території України. З січня 1943 по жовтень 1944 року на території України радянськими військами проведено 15 на-

ПРО НЕВІДОМІ ФАКТИ ВІДОМИХ ПОДІЙ:

Нині, коли на Сході України триває війна, на слуху в наших громадян такі її супутники, як хвилі мобілізації, героїчні подвиги захисників України, побут і життя бійців на передовій. Гадаю, що деякі маловідомі факти із життя на фронті представників старшого покоління будуть цікавими поколінню сучасних захисників Вітчизни. А взято їх зі спогадів ветеранів Другої світової війни — представників України, які надруковано в тритомнику літопису війни «Герой Радянського Союзу. Бесіди», який підготували до друку його автори Олександр Філь та Сергій Лекарь із нагоди 80-річчя з дня запровадження цього героїчного звання.

ПРО ХВИЛІ МОБІЛІЗАЦІЇ

Кожна війна розпочинається з мобілізації. От і для українця гвардії старшого сержанта, командира обслуги станкового кулемета Героя Радянського Союзу Олександра Линчука бойовий шлях розпочався з призову. На запитання, як це відбулося, Олександр Титович відповів: «Як? Прийшли та й забрали. Ні тобі якогось папірця, ні іншого документа. Та й погнали нашу колону, завантажили в ешелон — і на Захід. Після закінчення кулеметних курсів отримав погони сержанта, і відправили мене у 221-й гвардійський стрілецький полк 77-ї дивізії, яка брала участь у визволенні Лівобережної України, отримала почесне найменування Чернігівська…»

Подібним чином призивали в діючу армію й інших бійців. А якщо говорити конкретно, то потрібно звернутися до офіційної статистики, яку наведено в одній із книжок споминів ветеранів війни. Так от, уже 22 червня 1941 року Президія Верховної Ради СРСР видала указ про мобілізацію військовозобов'язаних, народжених із 1905-го по 1918 рік. Першим днем мобілізації вважали 23 червня 1941 року. Під час другої хвилі, яку здійснив Державний комітет оборони СРСР, із 10 серпня мобілізували громадян 1890–1904 років народження, а також молодь 1922–1923 років. Уже ці дві хвилі мобілізації дали змогу до кінця 1941 року поповнити Червону Армію 14 мільйонами бійців. Тільки одиниці з кожної сотні мобілізованих дожили до Перемоги. Варто до цього додати, що чергові хвилі мобілізації відбувалися протягом усієї війни.

ПРО ПРЕМІЇ ЗА ЗНИЩЕНУ ТЕХНІКУ

Герой-танкіст старший сержант Іван Литвиненко відповів на запитання, чи отримували фронтовики премії за знищену ворожу техніку. «Ні, така практика в нас, танкістів, не існувала. А от за бойові нагороди особовий склад отримував щомісячну доплату. Наприклад, за Зірку Героя платили 25 карбованців, за орден Червоної Зірки мені виплачували 15. А найбільше мені нараховували за почесний знак «Відмінний танкіст» — 70 карбованців. До речі, я першим у своїй бригаді отримав таку нагороду. Звісно, що ці гроші на руки нам не видавали: перераховували на ощадну книжку. Коли я 1944 року побував у відпустці в Києві, то мав на ній аж 1760 карбованців. Чи багато це? На той час літр горілки коштував 12 карбованців, а пиріжок на Хрещатику можна було купити за 20 копійок».

ПРО ЛЕНД-ЛІЗІВСЬКІ ТАНКИ

Станом на грудень 1941 року, коли гітлерівці вже через цейсівські біноклі розглядали вежі московського Кремля, Червона армія мала лише 1731 танк вітчизняного виробництва. А 1214 були легкими. Тому радянські танкісти покладали великі надії на постачання техніки з країн союзників. Полтавець старший сержант Іван Литвиненко, якого удостоєно звання Героя Радянського Союзу в жовтні 1943 року за форсування Дніпра, першим «осідлав» англійську бойову машину. Ось як він оцінював наймасовіший англійський танк Mk.III «Валентайн», названий так на честь святого Валентина: «Це була дуже надійна бойова машина. Низька, малогабаритна, вона мала високу прохідність і великий боєкомплект.» На запитання, чому в радянській пресі не повідомляли про танки союзників, ветеран пояснив: «На той час не заведено було про це вести мову. Але навіть ми, солдати, розуміли, що без заморської допомоги дуже важко було б воювати». Ветеран розповів про «сюрприз», який знаходили наші танкісти під час розконсервації американських «Шерманів». Калібр їхніх гармат становив три дюйми. Якраз стільки, скільки мала пляшка віскі. От американці й закладали у ствол гармати такий собі подарунок для радянських танкістів, які належним чином оцінювали «привіт» з-за океану.

УКРАЇНСЬКИЙ РАХУНОК

ступальних операцій, із них 11 стратегічних. Це, зокрема, Воронезько-Харківська, Донбаська, Чернігівсько-Полтавська, Корсунь-Шевченківська, Львівсько-Сандомирська операції. У період з осені 1943-го до осені 1944 року на території України було зосереджено половину діючої Червоної армії.

Україна дала армії і флоту понад сім мільйонів воїнів. Половина загинула на фронтах, а кожен другий із тих, хто залишився живим, повернувся інвалідом. За питомою вагою у Збройних силах СРСР за кількістю удостоєних звання Героя Радянського Союзу й інших бойових нагород українцям і вихідцям з України належить друге місце. Вони ж очолювали більшість із 15 фронтів, були широко представлені серед інших полководців і воєначальників.

УКРАЇНА ДАЛА АРМІЇ ПОНАД СІМ МІЛЬЙОНІВ ВОЇНІВ. ПОЛОВИНА ЗАГИНУЛА НА ФРОНТАХ, А КОЖЕН ДРУГИЙ ІЗ ТИХ, ХТО ЗАЛИШИВСЯ ЖИВИМ, ПОВЕРНУВСЯ ІНВАЛІДОМ

Слід сказати, що саме в Україні був розвіяний міф про «непереможну і легендарну Червону армію», яка, за твердженнями «кремлівського вождя», мала воювати «на чужій землі і малою кров'ю»: вона зазнавала численних поразок із шаленими втратами. Але не з вини бійців і командирів, а через нікчемних стратегів — Сталіна та його маршалів.

Та, незважаючи на всю їхню військову убогість, просування вермахту на схід було призупинено. Насамперед завдяки мужності, витривалості пересічних вояків, які, жертвуючи власними життями, намагалися зупинити ворога.

Про наступальні операції, форсування Дніпра та інших водних артерій України, у яких брали участь сотні тисяч українців, багато написано в маршальських мемуарах. А от правди в них обмаль: не могли полководці, а може, і не хотіли все розповісти прийдешнім поколінням про ті страшні часи. Якби вони повідали правду, то їхні діти й онуки здригнулися би, дізнавшись, що життя простих солдатів не коштувало й ламаної копійки. Особливо тих, кого мобілізували з визволених українських міст і сіл. А мобілізовували, за свідченням сучасників, «усіх, хто вмів стояти на ногах». Серед новоспечених бійців було багато й тих, кому не виповнилося 17 років, але на цю обставину польові військкомати особливо не зважали. Сяк-так обмундирувавши новоспечених солдатів, їх одразу кидали в бій.

— Для вищого командування ми були статистичними одиницями, бо як інакше можна було розуміти те, що нас кидали на ворога, який переважав нас у живій силі й техніці в п'ять-сім разів? Ми ж ішли на нього практично з голими руками, — згадував після війни Олександр Маркаш, якому пощастило вижити. — У мене й досі перед очима десятки 17–18-річних переляканих хлопченят».

Незважаючи на величезні втрати серед бійців і командирів Червоної армії та мирного населення, у травні 1945-го нацизм було переможено. І хоч би що сьогодні казали кремлівські ідеологи про «вирішальну роль російського народу в перемозі над фашизмом», ми маємо пишатися подвигом наших батьків і дідів. Це вони, жертвуючи своїм життям, воювали пліч-о-пліч із солдатами інших національностей. Наші діди й прадіди навіть гадки не мали, що сини та онуки їхніх російських побратимів, з якими вони ділили останню цигарку, набої та гранати, через десятиліття приватизовуватимуть їхній внесок у розгром нацизму. А ще прийдуть на українську землю, несучи розруху, смерть, сіючи ворожнечу поміж людей, чиї діди й батьки покінчили з фашизмом.

Сергій ЗЯТЬЄВ, Олексій ТРИГУБ

ПІД ЗНАМЕНАМИ ІНШИХ КРАЇН

Під час Другої світової війни етнічні українці воювали не лише в Червоній армії, а й у збройних силах інших країн антигітлерівської коаліції

Влітку 1943 року була сформована 1-а окрема Чехословацька бригада під командуванням полковника Людвига Свободи. З 15 тисяч вояків, які увійшли до її складу, 11 тисяч були закарпатськими українцями, які наприкінці 1930-х втекли до СРСР, рятуючись від угорської окупації.

В Канаді, як відомо, нараховується найчисельніша українська діаспора. І коли в роки Другої світової ця країна приєдналася до антигітлерівської коаліції, близько 50 тисяч українців поповнили її лави.

Майже 40 тисяч американців українського походження воювали в тихоокеанському регіоні, в Азії, Північній Африці, Європі, брали участь в поставках до СРСР по ленд-лізу зброї і військового майна. У переможному 1945-му вони зустрілися зі своїми земляками, які перебували в рядах радянської армії, на берегах Ельби.

У 1940 році Німеччина напала на Францію, де на той час проживало багато українців. Тисячі з них зголосилися воювати за французьку землю. З них п'ять тисяч увійшли до «Іноземного Легіону» і брали активну участь в боях. Статус окремих підрозділів французького руху Опору отримали три українські формування: курені ім. І. Богуна та ім. Т. Шевченка, а також підрозділ поручика Круковського.

Щоб краще уявити участь українців у Другій світовій війні, їхню звитягу і жертовність, досить прочитати слова письменника і публіциста Мирослава Нефелюка:

«В гігантському змагу останньої війни українці взяли масову участь. Перейдіть лише цвинтарі полеглих у Нормандії, огляньте лише жертви великого союзного десанту на побережжях Франції, і на вояцьких хрестах знайдете стільки українських прізвищ!.. Українська кров лилася під англійським, американським та яким хочете іншим прапором за сильні ідеали».

У СВОЇХ СПОМИНАХ ВЕТЕРАНИ ВІЙНИ — ГЕРОЇ РАДЯНСЬКОГО СОЮЗУ — ЗГАДУЮТЬ ДЕТАЛІ, ЯКІ НЕ ДРУКУВАЛИ ОФІЦІЙНІ ВИДАННЯ, БО ВОНИ СУПЕРЕЧИЛИ РАДЯНСЬКІЙ ІДЕОЛОГІЇ

ПРО ПАРАДИ ПЕРЕМОГИ

Далеко не всім пощастило дійти дорогами війни до Берліна і взяти участь у параді Перемоги 24 червня 1945 року. Та, гадаю, навіть їм було невідомо, що, крім московського, були ще три паради на честь перемоги над фашистською Німеччиною. Наприклад, 4 травня 1945 року він відбувся в столиці Третього рейху біля Бранденбурзьких воріт. Приймав його військовий комендант Берліна Герой Радянського Союзу генерал-лейтенант Микола Берзарін. Згодом відбувся парад з участю союзницьких військ, де кожну з країн-переможниць представляв зведений полк із 1000 осіб. Окрім того, вулицями Берліна пройшла бронетехніка. Бойову міць Червоної армії представляли 52 танки ІС-2. Ну й, нарешті, 16 вересня 1945 року в Харбіні провели парад на честь перемоги над Японією.

ПРО ФРОНТОВІ СТО ГРАМІВ

Киянина Володимира Полупанова призвали в армію після визволення столиці від гітлерівців восени 1943 року. Він став командиром саперного відділення. Нагородили його двома орденами Слави. Першим — за розмінування важливого мосту, другим — за знищення групи танків. Звання Героя Радянського Союзу присвоїли йому у квітні 1945 року. Він розповів про деякі подробиці щодо забезпечення бійців. «Коли мене мобілізували, то навіть гімнастерки в старшини не знайшлося. Пізніше видали зняту з убитого бійця зі слідами від куль на ній. На фронті я пробував носити і чоботи, і черевики з обмотками, останні, до речі, більше подобалися. На запитання, як годували бійців у кінці війни, Володимир Костянтинович навів такий приклад: «Стояли ми в обороні на річці Німан. Німці з протилежного берега кричать нам через рупор: «Переходьте до нас. У нас пайка хліба — 600 грамів». А наші їм у відповідь: «Та якого біса переходити до вас. У нас 800 грамів видають, і тих не вистачає!» А щодо так званих ста грамів на день 40-градусної горілки, то таку норму встановили постановою Держкомітету оборони від 22 серпня 1941 року, й видавали її бійцям і командирам, які перебували на першій лінії діючої армії. Але новою постановою від 15 травня 1942 року таку норму залишили тільки тим військовослужбовцям, які вели наступальні бої. Усім іншим видавали по сто грамів лише з нагоди революційних і державних свят, до дня формування частини.

ПРО ПРИЙОМ У КРЕМЛІ

У своїх споминах герої-фронтовики навели маловідомі факти з власного відзначення перемоги над гітлерівцями. Наприклад, цікаві деталі щодо прийому у Великому Кремлівському палаці учасників параду Перемоги навів двічі Герой Радянського Союзу Віталій Попов: «Ми прийшли на банкет разом із гвардії майором Миколою Кочмаревим. Він штурмовик, а на параді Перемоги крокував направляючим першої шереги. Коли ми збиралися на прийом, вирішили, що не будемо пити, а просто подивимося на людей. Прийшли, дивимося, а на столах закуска — яка хочеш! Рядки Маяковського пригадали «Ешь ананасы, рябчиков жуй…». Запитали в офіціантів: «А рябчики у вас є?» Один із них відповів: «Так, є!» Принесли на таці цих птахів, а до них — шампанське. До вина ми навіть не доторкнулися, а рябчиків покуштували. Незручно якось було, людей потурбували ж…»

ПРО ПІСНЮ

На війні, за спогадами фронтовиків, пісня зігрівала душу, уселяла надію на перемогу, повернення додому до рідних і коханих. Як розповів колишній командир відділення стрілецького полку Герой Радянського Союзу Микола Невпряга, однією з найпопулярніших пісень на фронті була композиція «В землянке». Слова її написав фронтовий кореспондент Олексій Сурков 27 листопада 1941 року, а музику —Костянтин Листов. Але рядки «до тебя мне дойти нелегко, а до смерти четыре шага» не сподобалися високому начальству, яке вважало їх надто «занепадницькими». Замість них артисти агітбригад співали: «Мне дойти до тебе нелегко — замела все дороги пурга». Поет отримав від фронтовиків листа з проханням: «Напишіть для цих людей, що це для них до смерті чотири тисячі англійських миль, а нам залиште так, як є, адже ми краще знаємо, скільки кроків до смерті». Сурков переконав начальство в тому, що бійці мають рацію, й зберіг пісню такою, якою її співають і дотепер.

Володимир ЧІКАЛІН

МЕДАЛЛЮ «ЗА ВІДВАГУ» РОЗВІДНИЦЮ «АСЮ» НАГОРОДИЛИ ПОСМЕРТНО...

СЬОГОДНІ ЇЙ 92 РОКИ

Парадний френч Ользі Твердохлєбовій пошили ветерани МВС перед поїздкою до Польщі

ВЕТЕРАН ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ ОЛЬГА ТВЕРДОХЛЄБОВА НЕ ВТРАЧАЄ ОПТИМІЗМУ, ЗАЙМАЄТЬСЯ СПОРТОМ, ВИСТУПАЄ ПЕРЕД МОЛОДДЮ, ВІЙСЬКОВИМИ ТА ВСТИГАЄ ЗАРОБЛЯТИ ГРОШІ НА УКРАЇНСЬКИХ ТЕЛЕШОУ

Під час Другої світової війни ця надзвичайна жінка передала сотні шифрограм із ворожого тилу, була двічі поранена та зустріла перемогу в Берліні. Попри поважний вік, колишня розвідниця продовжує вести активний спосіб життя, займається лікувальною гімнастикою, виграла п'ять тисяч гривень у Володимира Зеленського на «Розсміши коміка» та гордиться тим, що ніколи не приймала пігулок

Троє дівчат у простих, але акуратних сукнях йшли вузькою краківською вулицею на ринок. Досвіду юним розвідницям на той час ще бракувало, тож вони дозволили собі певну легковажність, що могла закінчитися фатально. Не попередивши ксьондза, який насправді був кадровим радянським розвідником і куратором розвідгрупи, дівчата вирішили піти на ринок по молоко і потрапили там в облаву. Гестапівці хапали всіх поспіль. Серед десятків інших затриманих до будівлі гестапо доправили і трьох розвідниць. Врятували дівчат їхній зовсім юний вік та помітний розпач — фашисти просто уявити не могли, що ці дівчиська можуть виявитися розвідницями! А найменшу, яка мала позивний «Ася», гітлерівець навіть пригостив шоколадкою, назвавши «кіндером». Знав би він тоді, що цей «кіндер-сюрприз» є лейтенантом Червоної армії!

Тоді радистки і зрозуміли, що не мають права бодай на найменшу помилку, адже можуть і життя втратити, і бойове завдання не виконати. З випуску «Асі» загинув майже кожен другий — близько 40 із сотні курсантів. Нерідко дівчата підривали себе разом із радіостанціями, аби уникнути полону.

Для Ольги війна розпочалася зустріччю світанку після випускного вечора у школі. Невдовзі вона вже їхала потягом до Ленінграда — вступати до інституту. Та на місці виявилося, що війна набагато ближче, ніж це здавалося на українській землі. І замість цивільного інституту 16-річна дівчина, виправивши в паспорті рік народження з «1925» на «1923», стала курсантом військового училища зв'язку. Звичайно, їй не повірили, та й хто би повірив дівчиську «метр з кепкою» на зріст та 33-м розміром взуття! Втім саме це й цінувалося: не вірять свої — не повірить і ворог.

Два роки навчання минули дуже швидко, адже курсантів готували за прискореною програмою, ущільнюючи їхній графік якомога сильніше. Як українка Ольга навчалася в так званому «польському» взводі, а ще були «німецький» та «японський».

За два роки на війні «Ася» п'ять разів стрибала із парашутом у тил противника. Їх закидали групами по троє дівчат. Усі — в цивільному. У кожного своя «легенда» та відповідні документи. Розвідниці збирали інформацію й передавали її командуванню. Через лінію фронту поверталися пішки, минаючи бойові порядки гітлерівців. Там і загинули бойові подруги Ольги — Ліза і Люда. Саме їхня трійця розшукала замаскований під госпіталь завод із підземним виробництвом нової німецької зброї — фаустпатронів. Дівчата знайшли завод, передали інформацію в центр і вже поверталися до своїх, коли були помічені фашистами. Ліза й Люда загинули, а Ольга, або ж Ася, як її звали в тому рейді, прийшла до тями вже у госпіталі. Лікарка розповіла дівчині, що її випадково знайшли засипаною землею у вирві — із затиснутим у руці подарованим полячкою образком Божої Матері Ченстоховської.

МОЛОДУ РОЗВІДНИЦЮ ВИПАДКОВО ЗНАЙШЛИ ЗАСИПАНОЮ ЗЕМЛЕЮ У ВИРВІ — ІЗ ЗАТИСНУТИМ У РУЦІ ПОДАРОВАНИМ ПОЛЯЧКОЮ ОБРАЗКОМ БОЖОЇ МАТЕРІ ЧЕНСТОХОВСЬКОЇ

— Звичайно, на війні багато страшного, — розповідає Ольга Іванівна. — Страшно, коли на тебе падають бомби з неба, страшно під артобстрілом, постійно страшно... Але найстрашніше — втрачати бойових друзів, і особливо — вперше...

Після п'яти завдань, виконаних у тилу ворога на території Польщі, контузії та двох поранень, наприкінці війни Ольга була вже командиром маневреного взводу зв'язку. Перемогу зустріла у Берліні. А після демобілізації капітаном запасу повернулася до рідної Вінниці, де невдовзі покохала свого тренера Кіма Твердохлєбова, й вони одружилися.

До речі, саме заняттям спортом ветеран завдячує своєму довголіттю — ще кілька років тому майже 90-річна Ольга Іванівна ставала «на мостик» й сідала на шпагат. Навіть сьогодні, на десятому десятку життя, у бігу та спортивній ходьбі дасть фору багатьом молодшим за неї!

Парадний однострій полковника у відставці Ольги Твердохлєбової прикрашають ордени Червоної Зірки, Вітчизняної війни ІІ ступеня, Богдана Хмельницького ІІІ ступеня, «За мужність» ІІІ ступеня, княгині Ольги ІІІ ступеня, польський «Хрест Заслуги», а також десятки інших медалей та відзнак. Але найдорожчою серед них для жінки є медаль «За відвагу», якою вона була нагороджена... посмертно. Це — своєрідна пам'ять про бойових подруг «Асі», які не повернулися з чергового завдання.

Почесний ветеран України та почесний гімназист Вінницької гуманітарної гімназії №1 полковник у відставці Ольга Твердохлєбова багато подорожує та виступає перед школярами, студентами та військовослужбовцями, розповідаючи про події Другої світової війни й приклади героїзму. Причому виступає як у Вінниці, так і в інших регіонах України та навіть у Польщі, участь у визволенні якої вона колись брала. В середньому жінка проводить близько 90–100 таких зустрічей на рік!

Виграні п'ять тисяч гривень на телешоу «Розсміши коміка» віддала подрузі на ремонт даху

Своє ставлення у ветерана й до нинішніх подій на Сході України:

— За декілька років до цієї абсурдної гібридної війни я була у складі української делегації в Росії з нагоди чергової річниці битви під Москвою. Коли до зали заходили наші ветерани, всі в орденах і медалях, Путін сказав: «А ось — наша найбажаніша делегація!» І після таких слів — піти на нас війною... Жах!

Невеличка квартира Ольги Твердохлєбової в центрі Вінниці нічим не відрізняється від інших помешкань самотніх пенсіонерів. Двері, меблі, ремонт — усе з далекого минулого. Живе сама, каже, що її все влаштовує й більшого не потребує. Є пенсія, дах над головою, чого ж іще? Навіть ті п'ять тисяч «за усмішку Зеленського» віддала подрузі. Тій було потрібно дах перекрити. Найдорожча цінність у квартирі Ольги Іванівни — фронтові альбоми. Гортаючи сторінки із пожовклими світлинами, вона згадує жахіття тієї страшної війни, кров, жорстокість, втрату близьких людей. І можна лише уявити, як крається серце цієї мужньої жінки, коли вона щовечора вмикає телевізор і чує новини зі Сходу України

Олексій ТРИГУБ

НЕПЕРЕМОЖЕНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ САМОРОДОК

У СВОЇ 38 РОКІВ ДВІЧІ ГЕРОЙ РАДЯНСЬКОГО СОЮЗУ ГЕНЕРАЛ АРМІЇ ІВАН ДАНИЛОВИЧ ЧЕРНЯХОВСЬКИЙ СТАВ НАЙМОЛОДШИМ КОМАНДУВАЧЕМ ФРОНТУ ЗА ВСЮ ІСТОРІЮ НАЙКРОВОПРОЛИТНІШОЇ ВІЙНИ В ІСТОРІЇ ЛЮДСТВА. ВІН НЕ ДОЖИВ ДО ВЕЛИКОЇ ПЕРЕМОГИ ВСЬОГО 80 ДНІВ...

За кілька тижнів до загибелі Черняховського на 3-й Білоруський фронт прибули союзники-американці. Помітивши молодого генерала, вони вирішили, що з них кепкують. Не може бути, казав американський офіцер поважного віку, щоб такий молодий, красивий, усміхнений, життєрадісний інтелектуал командував наймічнішим тисячокілометровим фронтом... Дізнавшись, звідки Черняховський родом і як він досягнув командних вершин, американці назвали його українським самородком

Іван Черняховський народився 29 червня 1906 року в селі Оксанина на Уманщині. Його дитячі та юнацькі роки пройшли в селі Вербова Томашпільського району на Вінниччині, куди одразу після народження сина переїхала сім'я. 1919 року Іван утратив батька, а згодом і матір, яких забрав тиф, що лютував на той час на Поділлі. 13-річним юнаком Іван самостійно вже заробляв на життя, випасаючи худобу, потім працював на залізниці й одночасно вчився в школі.

1924 року Іван Черняховський став курсантом Одеської піхотної школи, а наступного року перейшов у київський артилерійський військовий заклад, навчання в якому його більше приваблювало. Та була ще одна причина, чого Іван поміняв навчальний заклад: під час літніх канікул у Вапнярці він познайомився з киянкою Анастасією, і йому хотілося бути ближче до неї. Невдовзі молоді люди побралися.

ІЗ СЕРПНЯ 1943 РОКУ МОСКВА 32 РАЗИ САЛЮТУВАЛА НА ЧЕСТЬ ПЕРЕМОГ ВІЙСЬК ПІД КЕРІВНИЦТВОМ МОЛОДОГО ТАЛАНОВИТОГО УКРАЇНСЬКОГО ВОЄНАЧАЛЬНИКА

Після випуску Черняховський став командиром навчального взводу 17-го корпусного артилерійського полку у Вінниці. Молодий офіцер прагнув іще більших знань і вже з посади командира батареї 1931 року вступив у Ленінградську військово-технічну академію. «Іван Данилович був відмінником серед відмінників, — згадував його однокурсник Микола Зінов'єв. — Над деякими теоретичними питаннями або задачами ми іноді думали годинами, а він вирішував їх за кілька хвилин. І, якщо б він обрав не військову, а іншу професію, то все одно був би неабияким спеціалістом своєї справи».

За спогадами інших однокурсників, Черняховський в академії багато уваги приділяв спорту, особливо легкій атлетиці та лижам. Його знали як чемпіона з бігу й стрілецького спорту. Численні нагороди, серед яких були іменні годинники, велосипед, мисливська рушниця, свідчили про його успіхи в різноманітних змаганнях.

Після закінчення академії з дипломом із відзнакою Івана Черняховського призначили на посаду начальника штабу 2-го танкового батальйону 8-ї механізованої бригади в Києві. Нові посади на кар'єрних сходах Іван Данилович здобував своїм розумом, відповідальним ставленням до служби та надзвичайно високим авторитетом серед командирів і підлеглих. У 31 рік він став командиром полку, а перед фашистською навалою, у березні 1941 року, підполковника Черняховського призначили командиром іще несформованої 28-ї танкової дивізії Прибалтійського ОВО.

Молодому комдиву довелося вступити в сутичку з ворогом 23 червня 1941 року. У танкових битвах під Шауляєм з'єднання Черняховського, незважаючи на кількісну перевагу німецько-фашистських військ, завдало поразки 8-й танковій дивізії вермахту, яка входила до складу 16-ї армії під керівництвом генерал-полковника Ернеста фон Буша. До речі, Черняховському впродовж війни ще двічі довелося протистояти фон Бушу, і щоразу перевага була на боці підлеглих Івана Даниловича.

Хоч би яку посаду обіймав Черняховський — комдива, комкора чи командарма — на першому місці в нього завжди була турбота про людей. Показною була його позиція у відстоюванні свого рішення в суперечці з командувачем фронту маршалом Миколою Ватутіним восени 1943 року під час наступу на Київ. Доповідаючи про готовність підпорядкованих військ 60-ї армії форсувати Дніпро північніше Києва, Черняховський зазначив командувачеві фронту, що йому для успішного наступу потрібно ще три дні. Ватутін скипів і почав доводити, що наказ треба поважати й виконувати.

«У мене роти мають недостатню кількість солдатів, — парирував Іван Черняховський. — Запасний полк — на марші. Поповнення я зможу дати в роти, що наступатимуть, буквально ввечері напередодні наступу. Командири рот не встигнуть познайомитися з людьми, яких вони одержать. Не «обнюхаються» між собою солдати, а командир не лише не вивчить новачків, а й навіть не познайомиться з ними. Як же можна так наступати? Можна лише людей утратити й не виконати завдання. Дайте мені три дні. Прийдуть люди, я з ними попрацюю і тоді буду впевнений, що виконаю завдання...» Ватутін відступив.

За виявлені героїзм і мужність під час форсування Дніпра й битви за Київ генерал-лейтенантові Черняховському й 306 його підлеглим одним указом було присвоєно звання Героя Радянського Союзу.

Колишній начальник Черняховського, а пізніше його колега — маршал одразу двох країн (Радянського Союзу та Польщі) Костянтин Рокоссовський у своєму «Солдатському обов'язку» згадує: «Знайомлячись із військами 60-ї армії, переданої нам із Воронезького фронту, я уважно придивлявся до генерала Черняховського. Це був чудовий командувач. Молодий, культурний, життєрадісний. Дивовижна людина! Було видно, що в армії його дуже люблять».

У квітні 1944 року Черняховського було призначено командувачем Західного фронту, а згодом 3-го Білоруського. За успіх під час операції «Багратіон», прорив оборони фашистів у районі Вітебська та Орші Іванові Даниловичу було присвоєно звання генерала армії. У липні того ж року наймолодший командувач фронту отримав другу медаль «Золота Зірка».

На початку 1945 року війська 3-го Білоруського фронту блокували східно-прусське угруповання гітлерівців і вийшли на підступи до Кенігсберга. 17 лютого військам Черняховського салютували за оточення й захоплення потужних фашистських пунктів оборони — Вормдітта й Мельзака.

Іван Черняховський

18 лютого дорогою до командного пункту командувача 3-ї армії Горбатова автомобіль Черняховського потрапив під потужний артилерійський обстріл. Величезний осколок снаряда, пробивши задню стінку «Вілліса», пролетів між солдатом-охоронцем та ад'ютантом командувача підполковником Олексієм Комаровим, пройшов наскрізь через тіло Івана Даниловича і застряг у приладовому щитку автомобіля. Поранення було смертельним.

Поховали генерала армії Черняховського 20 лютого 1945 року у Вільнюсі, на центральній площі. У Москві того дня прогриміло 24 залпи зі 124 гармат. До речі, із серпня 1943 року Москва 32 рази салютувала на честь перемог військ під керівництвом молодого талановитого українського воєначальника.

У листопаді 1991 року, на прохання сім'ї, прах Івана Даниловича було перепоховано на Новодівичому цвинтарі в Москві.

22 лютого 2013 року ім'я Івана Черняховського присвоєно Національному університету оборони України.

Підготував Олександр ТЕРЕВЕРКО

ЗІ СПОГАДІВ ПРО ВИДАТНОГО ПОЛКОВОДЦЯ

Іван Черняховський не вів щоденника й не встиг написати мемуари, тому неабияке значення мають спогади сучасників полководця

«Іван Данилович був зовнішньо і внутрішньо красивою людиною: розумний, наполегливий, фізично дуже міцний. Він міг працювати по 12–16 годин на добу, працював завзято й послідовно. А відпочинком для себе вважав спорт».

Генерал-лейтенант Василь Мернов, однокурсник Черняховського

* * *

«Талант і діяльність цього блискучого й хороброго офіцера викликали велике захоплення в уряду Його Величності й британської армії».

Прем'єр-міністр Великої Британії Вінстон Черчилль

* * *

«Він був рідкісного таланту й винятковоï полководницької культури людиною. А ще генерал Черняховський був дуже красивий, високий, статний, легко сходився з людьми, умів їх слухати. Беріг солдатів. Був простий у спілкуванні. Рідко кого з полководців любили так, як його. Головним його командирським принципом було подивитися своїми очима, чи все готове до бою, як буде боєць утілювати задум командування».

Генерал армії Петро Лащенко

* * *

«Іван Черняховський, командувач 3-го Білоруського фронту, був одним із найобдарованіших радянських генералів. Не сивоволосий воїн, який зістарився на службі революції, а людина нового покоління, лише тридцяти восьми років. Сміливий бойовий командир, який пристрасно цікавився сучасною зброєю й технічними досягненнями».

Учасник Другої світової війни, автор історичного бестселера «Східний фронт» Пауль Карель

ЛЕНД-ЛІЗ:

ЗА ЛЕНД-ЛІЗОМ ДО РАДЯНСЬКОГО СОЮЗУ ПОСТАЧАЛИСЯ НЕ ЛИШЕ ВАЛЯНКИ ТА ТУШКОВАНЕ М'ЯСО, А Й ТАНКИ, ЛІТАКИ ТА БОЄПРИПАСИ

Історія Другої світової війни, а точніше, її радянська інтерпретація, мала багато закритих сторінок для суспільного дискурсу. Якісь із них залишалися невідомими, якісь подавалися як незначні, якісь просто замовчувалися. І хоча чимало документів того періоду й розсекретили на початку дев'яностих, значна кількість із них продовжують жовкнути в російських архівах під грифом «таємно». Можливо, з часом вони також стануть публічними, аби історики мали можливість відтворити повну картину війни та назавжди покінчити зі спекуляціями на цю тему

Британські «Спітфаєри» готують до передачі за ленд-лізом

Ленд-ліз — саме та сторінка Другої світової, яку радянська пропаганда подавала як таку, що не мала суттєвого впливу на результат війни. Першу в СРСР оцінку ролі ленд-лізу дав голова Держплану Микола Вознесенський у книзі «Воєнна економіка СРСР в період Вітчизняної війни», що вийшла друком 1948 року: «…якщо порівняти обсяги поставок союзниками промислових товарів до СРСР із розмірами виробництва промислової продукції підприємствами СРСР за той самий період, то виявиться, що частка цих поставок щодо вітчизняного виробництва становитиме лише 4 відсотки».

Незрозуміло, яким чином Вознесенський та його співробітники вирахували ці відсотки, адже оцінити радянський ВВП у грошовому еквіваленті було важко через відсутність конвертованості рубля. Було б цікаво запитати про це автора книги, але самого Вознесенського було незабаром заарештовано по «ленінградській справі» і 1950 року розстріляно. Проте цифра в 4% міцно закріпилася в радянській історіографії й надалі подавалася вже як офіційна позиція.

США І ВЕЛИКА БРИТАНІЯ ПОСТАВИЛИ 22 150 ЛІТАКІВ, СЕРЕД ЯКИХ 9621 ВИНИЩУВАЧ, 3632 БОМБАРДУВАЛЬНИКИ

Її дотримуються й у сучасних кремлівських підручниках з історії. Більше того, останнім часом найодіозніші представники російського режиму дедалі частіше говорять про провідну роль Росії в перемозі над фашизмом, нівелюючи при цьому внесок «братніх» республік. То що ж насправді криється за цими чотирма відсотками?

Окрім суто військових поставок, частка яких становила 20%, доставлене за ленд-лізом промислове обладнання майже компенсувало втрату СРСР промислових потужностей у Прибалтиці, Білорусії, Україні та на окупованій частині Росії. Також ленд-ліз забезпечив доступ СРСР до західних технологій, що не лише позначилося на якості та обсягах вироблених у СРСР озброєнь і бойової техніки, а й допомогло повоєнному відновленню країни.

Основні поставки танків і літаків від союзників припадають на період з кінця 1941-го по 1943 рік — тобто на найважчий період війни. Західні поставки стратегічних матеріалів становили від радянського виробництва за весь воєнний період: порох і вибухівка — 53%, авіабензин — понад 55%, мідь і алюміній — понад 70%, броньований лист — 46%.

За роки війни у СРСР виробили 115,4 тис. металорізальних верстатів. Союзники поставили ще 44,6 тисячі, причому вони були більш якісні й вартісні. Особливе значення мали поставлені верстати для обробки башт танків, ріжучі інструменти, електричні печі, електромотори, обладнання для нафтових свердловин, пересувні електростанції тощо. Підтверджує це факт, пов'язаний із танками Т-34-85, які на початку 1944 року вироблялися тільки на заводі №112 «Красное Сормово». Найбільший виробник «тридцятьчетвірок» — Нижньотагільський завод №183 — перейти на випуск Т-34-85 не міг, адже там не було чим обробляти танкові башти діаметром 1600 мм. Таке обладнання було лише на «Уралмашзаводі» і заводі №112, але обидва були завантажені виготовленням важких танків ІС.

Для налагодження випуску Т-34-85 довелося замовляти спеціальні карусельні верстати у Великій Британії (фірма «Лоудон») і США («Лодж»). Лише після цього, 15 березня 1944 року, перший танк Т-34-85 вийшов із цеху заводу №183. Отже, всі 10 253 танків Т-34-85, складені до кінця війни, зійшли з конвеєра лише завдяки ленд-лізу.

Та проблема з виробництвом «тридцятьчетвірок» полягала не лише у відсутності обладнання. Головним легуючим елементом бронесталі танка Т-34-85 був нікель, якого на тонну броні витрачалося 24 кг. Лише завдяки ленд-лізу до СРСР надійшло 13,8 тис. тонн металевого нікелю із США. Ще 13 тис. тонн поставили англійці. Цього вистачало на броню для 45 тис. танків, що, до речі, становило три чверті всього наявного в СРСР ресурсу нікелю. Схожа ситуація була і з молібденом, без якого броня потрібної якості не виходила. Аби перекрити потреби всього танкобудування, США надіслали до СРСР 16,9 тис. тонн молібденового концентрату.

«Радянський» «Шерман» на марші

За роки війни було отримано 363 308 армійських вантажівок Studebaker і Ford, 43 728 джипів Willys, 3510 амфібій — загалом 410 318 одиниць. Завдяки їм значно підвищилася мобільність і боєздатність Червоної армії, розширилися її оперативні можливості. На додачу СРСР отримав два мільйони запасних покришок (до речі, завод з їх виробництва в Ярославлі 1943 року було вщент зруйновано). Того року серед автомобілів Червоної армії 5,4% становили імпортні, а в 1944-му — 19%. На 1 травня 1945 року цей показник сягнув 32,8%.

Окрім того, в СРСР налагодили великовузлове складання автівок із поставлених за ленд-лізом складників. Принаймні на ГАЗі цим займалися з листопада 1941 року. У жовтні 1944-го складальне обладнання та техперсонал були відправлені до Мінська, де зайняли приміщення відвойованого у гітлерівців авторемонтного заводу «Даймлер-Бенц» (майбутній МАЗ). Перші 50 вантажівок цього підприємства відправили на фронт уже в листопаді 1944 року. Складанням за ленд-лізом займалися також московські ЗІС і КІМ, вони ж ремонтували автомобілі, що поверталися з фронту. Цікаво, чи включені ці автомобілі в ті 205 тис. штук, які, згідно з радянською статистикою, виготовили за воєнні роки радянські заводи?

Єдині на той час мобільні засоби ППО — зенітні установки М-15А1 і М-17 в кількості 1100 од. також надійшли за ленд-лізом. Так само єдиним джерелом надходження до Червоної армії бронетранспортерів були поставки союзників. Загалом було отримано близько 6,2 тис. БТР різних типів. За ленд-лізом надійшли 9600 артилерійських, понад 13 000 зенітних і протитанкових гармат, 131 600 кулеметів, 326 тисяч тонн вибухівки, 473 мільйони артснарядів. Із 1942 по 1945 роки витрачено 84,6 млн снарядів до 76-мм гармат усіх типів і 19,4 млн снарядів до 122-мм гаубиць. Від союзників за ленд-лізом надійшло 123 тис. тонн різного типу пороху, а також близько 150 тис. тонн хімікатів для його виробництва.

ЩО ЗАМОВЧУВАЛА РАДЯНСЬКА ПРОПАГАНДА

Обсяги поставок авіатехніки не менш вражаючі. Так, США і Великобританія поставили 22 150 літаків, з яких 9621 винищувач (4952 — типу Р-39 «Аерокобра»), 3632 бомбардувальники (861 — «Б-25»), участь яких була помітною на всіх фронтах. Ленд-лізівські винищувачі забезпечували ППО Москви і Ленінграда, а на Півночі радянські льотчики разом із двома ескадрильями англійців прикривали на них морські конвої з ленд-лізівським вантажем. Знаменитий полк Преображенського з 1943 року воював на «Бостонах». На «Кітіхаукі» літав славетний заполярний ас, двічі Герой Радянського Союзу Борис Сафонов. Тричі Герой Радянського Союзу О. Покришкін з весни 1943 року воював на «Аерокобрі», збив на ній 48 гітлерівських літаків. Незабаром під його командуванням воював уже полк, а згодом і дивізія, сформована виключно на «Аерокобрах». На «Спітфаєрах» збивав німецькі літаки відомий ас, двічі Герой Радянського Союзу Ворожейкін. На «Харрікейнах» здобували перемоги двічі Герої Радянського Союзу Амет-Хан Султан, І.Степаненко, О.Рязанов. По закінченні війни «Спітфаєри» і «Аерокобри» перебували на озброєнні ВПС СРСР аж до 1951 року, поки їх не замінили реактивними літаками.

Солдати Червоної армії в Бухаресті на британському Universal Carrier

Загалом поставки союзників становили близько 16% від власного виробництва бойових літаків. За окремими класами літальних апаратів відсотки дещо різняться: винищувачі — 23%, бомбардувальники — 20%. Зовсім інакше було з гідроавіацією ВМФ. Під час війни гідролітаки в СРСР майже не будувалися. З початку війни і до 1944 року їх парк скоротився з 500 до 52 одиниць. Тому 185 «Каталін», які прибули з США, виявилися дуже цінною допомогою.

Одним із найслабших місць радянської економіки було виробництво бензину, який називали «кров'ю війни». Загалом із США, Великої Британії та Канади доставлено 2586 тис. тонн авіабензину і світлих бензинових фракцій. Більше того, половину «власного» виробництва авіабензину (240 тис. тонн на рік) забезпечили чотири повнокомплектні американські заводи, отримані 1943 року.

Попри більш-менш налагоджене виробництво танків, СРСР отримав 12 980 танків за ленд-лізом. Їх цінували за стабілізатор гармати, плавний хід, гарний вигляд, більш комфортні умови для екіпажу. Але найголовнішою перевагою «Шерманів» залишався радіозв'язок, що викликало неабияку заздрість решти танкістів. Кожен танк був обладнаний двома радіостанціями — УКХ и КХ. Перша — для зв'язку з командиром взводу та роти, друга — для зв'язку з вищим командиром. Дуже часто КХ-радіостанцію, яку танкісти майже не використовували, дарували артилеристам.

Велика частина засобів зв'язку в радянських військах, по суті, була американською. У період 1942–1943 рр. поставки союзників дозволили оснастити радіостанціями 150 дивізій, польовими телефонами — 329 дивізій. 400-ватні радіостанції повністю забезпечили надійним зв'язком штаби фронтів, армій та аеродроми. Постачання американських радіостанцій В-100 дозволило організувати раніше відсутній зв'язок у ланці «дивізія-полк».

Радянська промисловість почала випуск таких засобів зв'язку лише наприкінці 1943 року. Це стало можливим лише завдяки західним технологіям та науковим досягненням, якими із СРСР також ділилися. Завдяки їм радянські конструктори та інженери отримали можливість копіювати і запускати у виробництво завезену суднову автоматику, двигуни, радіолокаційні станції, штурманські навігаційні прилади тощо.

Однак ленд-ліз не лише озброював, постачав ресурси та технології. Ленд-ліз годував, одягав та лікував країну. Понад чверть ваги усіх поставок становило продовольство, а це близько 4,5 млн тонн. Зокрема — майже мільйон тонн зерна, 610 тисяч тонн цукру, 665 тисяч тонн м'ясних консервів (789 млн банок тушонки), 500 тисяч тонн олії, 130 тисяч тонн тваринного жиру тощо. Значна частина продовольства надходила у вигляді концентратів, яєчного порошку, згущеного і порошкового молока, висушених овочів. Було отримано також близько 69 млн квадратних метрів вовняних тканин, 15 млн пар армійських черевиків, один мільйон пар валянок, а також медичне обладнання, яке успішно працювало ще довгі роки після закінчення війни...

Медикаменти, поставлені за заявкою, складеною у жовтні 1941 року Головним військово-санітарним управлінням РСЧА, — це 65 найменувань, серед яких 900 тис. пінцетів різних видів, 717 тис. шприців, 3,6 млн голок до шприців, 30 тонн таніну, 10 тонн чистого кофеїну, 15 тонн стрептоциду, пеніциліну та антибіотиків, що становило близько 80% від сукупних потреб у роки війни, завдяки чому було врятовано мільйони життів на фронті й у тилу.

Історія не терпить умовностей. Ми не знаємо, як би повернулося її колесо, коли б не було закону про ленд-ліз, не відбулося відкриття другого фронту в 1944-му та багато інших, не менш важливих подій, що сприяли перемозі над фашизмом. Очевидно лише, що перемога була б неймовірно важчою без консолідації зусиль усіх країн Антигітлерівської коаліції. І ленд-ліз — це наочний приклад співпраці націй у боротьбі за свободу і демократію всього людства.

Володимир АЛЄКСЄЄВ

ЯК «ПРАЦЮВАВ» ЛЕНД-ЛІЗ

Закон про ленд-ліз був затверджений Конгресом США 11 березня 1941 р. Ним Президент США Франклін Рузвельт наділявся повноваженнями передавати, обмінювати, здавати в оренду, позичати або постачати в інший спосіб боєприпаси, спорядження, стратегічну сировину, продовольство, різні товари та послуги, а також військову інформацію урядові будь-якої країни, оборона якої визнавалася життєво важливою для безпеки Сполучених Штатів.

Країни, що отримали допомогу за ленд-лізом, підписували з урядом США двосторонні угоди. Положення ленд-лізу передбачали, що після війни, в разі зацікавленості американської сторони, незруйнована і невитрачена техніка та обладнання повинні бути повернуті до США.

Спочатку закон про ленд-ліз поширювався на Велику Британію і низку інших країн, проти яких воювала Німеччина. Та з нападом фашистської Німеччини на СРСР 1 жовтня 1941 року був підписаний і перший Московський протокол про військові поставки на період з 1 жовтня 1941-го по 30 червня 1942 року. Потім щорічно складалися нові протоколи. Останній — четвертий — був підписаний 17 квітня 1944-го і формально втратив чинність 12 травня 1945 року, але поставки тривали аж до закінчення війни з Японією, в яку СРСР зобов'язався вступити через 90 днів після закінчення війни в Європі. Японія капітулювала 2 вересня 1945 року, а 20 вересня всі поставки за ленд-лізом до СРСР були припинені.

30 жовтня 1941 року Президент США Рузвельт повідомив Москві про рішення уряду США надати Радянській державі безвідсоткову позику на суму до 1 млрд дол., а 7 листопада він на підставі ухваленої Конгресом США постанови підписав документ про поширення закону про ленд-ліз на Радянський Союз.

11 липня 1942 у Вашингтоні укладено угоду між СРСР і США, за якою на Радянський Союз офіційно поширювалася дія американського закону про ленд-ліз. Причому вантажі, спрямовані США і Великою Британією в період з 1941 року до 11 липня 1942-го, теж розглядалися як поставки за ленд-лізом.

Загалом поставки за ленд-лізом становили близько $ 50,1 млрд (еквівалентно приблизно $ 610 млрд у сучасних цінах). За час війни США надали допомогу за ленд-лізом урядам 42 країн, включаючи Велику Британію, СРСР, Китай, Австралію, Бельгію, Нідерланди, Нову Зеландію тощо.

Британські танки «Матильда» готуються до відправки в СРСР

Найбільша сума поставок припадає на Велику Британію — $ 31,4 млрд, $ 3,2 млрд — до Франції, $ 1,6 млрд — у Китай. Зворотний ленд-ліз (поставки союзників у США) становив $ 7,8 млрд, з яких $ 6,8 млрд припадає на Велику Британію і країни Британської Співдружності.

У 1941–1945 роках СРСР отримав за ленд-лізом вантажів на суму $ 11,141 млрд (понад 140 млрд у сучасних цінах), частка США в поставках — 96,4%. Зворотний ленд-ліз від СРСР становив $ 2,2 млн.

Канада мала свою програму ленд-лізу, аналогічну американській, поставки за якою становили $ 4,7 млрд — здебільшого до Великої Британії та СРСР.

«УКРАЇНСЬКА МОВА — СИМВОЛ ДЕРЖАВНОСТІ, НАША ІДЕНТИФІКАЦІЯ ТА ФАКТОР БЕЗПЕКИ»

НАЦІЇ ГИНУТЬ НЕ ВІД ІНФАРКТУ, СПОЧАТКУ ЇМ ВІДБИРАЄ МОВУ

(ЛІНА КОСТЕНКО)

У Великій вітальні «Народної армії» — Вадим Карпенко, видавець, публіцист, експерт з інформаційної безпеки та автор проекту «Український простір», за яким протягом 2014–1016 років на Схід країни було передано понад 25 тисяч українських книжок

— Вадиме Миколайовичу, в нашому суспільстві ведеться дискусія з мовного питання. Однак зазвичай вона рідко доходить до глибинної суті та до справді вартісних речей. Механізми мовної маніпуляції настільки відпрацьовані, що країна влітає в цю дискусію з одного копняка. Цього разу такого копняка дав Олег Скрипка, заявивши таке: «Люди, які не можуть вивчити українську, мають низький IQ, таким ставлять діагноз «дебілізм»…»

— Я б не звертав увагу на етику висловлювання, тому що Скрипка — творча людина, і є поняття емоцій, які некоректно розглядати де-юре. Гадаю, що тут більше запитань до тих, хто спровокував таку реакцію співака. Перенесення акцентів із суті проблеми на форму її вираження — це один з прийомів інформаційних маніпуляцій, доволі схожий на той, який можна назвати «если бы нас не заставляли». Тільки-но розпочинається відродження української мови, культури, традицій, одразу ж звучить ця фраза. У результаті процес гальмується, і штучне зросійщення продовжує «жить і побеждать». Також і в сегменті державного управління.

— Які першопричини цього явища?

— Передусім це пов'язано з небажанням людей вчити українську мову і навіть з відвертим несприйняттям її, а відповідно — й Української держави. В умовах особливого періоду в цьому немає бути жодних сумнівів, адже завдання противника — в будь-який спосіб ослабити нас, позбавити бажання відстоювати свої позиції, перетворити з суб'єкта на об'єкт міжнародних відношень. А коли багато хто в нашому суспільстві ще й допомагає агресору, то це зробити значно легше, дешевше. Схема інформаційної війни працює просто: демотивувати, деморалізувати та дискредитувати назовні. Саме тому в цьому контексті надзвичайно важливе поняття «інформаційний простір», а також те, наскільки ми його зміцнили та захистили. Нині це те ж саме, що захист території. Це завдання передбачає, по-перше, досягнення надійного інформаційного поширення простору в межах кордонів країни, по-друге — його наповнення чіткими та зрозумілими цілями, пріоритетами, цінностями, до яких схиляються громадяни. Тобто людей країни, які мають паспорт і де-юре ідентифікують себе з нею.

— У чому небезпека незахищеності національного інформаційного простору?

— Передусім у тому, що ворог створює та поширює контент, який підриватиме ідентифікацію громадян, що призводить, наприклад, до демотивування людей захищати свою країну. Іншими словами, «какая разница: Украина или Россия — мы все едины». Оця брехня, що починається з ідеї єдності слов'янських народів, буцімто між нами немає різниці, зрештою і підсумовує: «І мова в нас одна»! Коли ми говоримо про протистояння України і Росії, це дуже важливо, тому що північний сусід постійно акцентує на цьому. Якщо не дати людям вийти з російськомовного інформаційного простору, це вже певна нейтралізація чи послаблення частини населення, зручне для країни-агресора. Цих людей можна зупинити, їх можна демотивувати до служби в українському війську, до волонтерської діяльності, до старанного виконання своїх посадових обов'язків. Отже, мова — це символ державності, наша ідентифікація та фактор безпеки.

Видавець, публіцист, експерт з інформаційної безпеки та автор проекту «Український простір» Вадим Карпенко

— Але ж чимало громадян України звикли розмовляти російською…

— Ви маєте рацію: є така звичка. Як вона виникла, гадаю, пояснювати зайве. У СРСР, з якого ми всі вийшли, була тенденція до створення одномовної території. Потроху людей до цього привчали, починаючи саме з міст. Однак, попри століття (з урахуванням періоду Російської імперії) таких насильницьких зусиль, остаточно русифікувати українські міста та села не вдалося. Цей факт і підтверджує глибокий ґрунт української державотворчості. «Українська держава» завжди була в умах, люди завжди пам'ятали свою історію, «хто ми такі та звідки». Україна завжди тяжіла до незалежності. Зрештою це питання визначила Верховна Рада, коли була ухвалена Декларація про державний суверенітет України, яку згодом підтримала абсолютна більшість населення на всенародному референдумі. Водночас згадаймо новітні меседжі російських вождів: «Україна — не держава!», «Українського народу немає!». А згодом вже й дуже потужне волання, що українці не готові гинути за свою територію! Причому слово «територія» тут вживається свідомо, адже для Росії Україна завжди була не державою, а тільки територією. Після 2014 року там багатьом доведеться потроху звикати до іншої реальності. Рішуча відсіч агресору та розбудова власної держави показали, що в нас є потенціал і ми тверді у своїх діях.

ДЛЯ РОСІЇ УКРАЇНА ЗАВЖДИ БУЛА НЕ ДЕРЖАВОЮ, А ТІЛЬКИ ТЕРИТОРІЄЮ. ПІСЛЯ 2014 РОКУ ТАМ БАГАТЬОМ ДОВЕДЕТЬСЯ ПОТРОХУ ЗВИКАТИ ДО ІНШОЇ РЕАЛЬНОСТІ

— Однак повернімося до мовного питання. Погляньмо на проблему очима, скажімо, пересічного європейця. Яких висновків, на вашу думку, доходить він, коли приїжджає в Україну та чує не українську, а російську мову?

— Гадаю, все просто: іноземець повернеться додому і розповість, що Україна — та ж Росія, що автоматично позбавить нас певного відсоточка міжнародної підтримки. Якщо дипломати все чудово розуміють, то звичайний турист буде керуватися власним сприйняттям. А такі нефахівці становлять основну масу виборчого електорату в будь-якій країні, і влада змушена орієнтуватися на їхню думку. Зараз ми готуємось прийняти Євробачення. До нас приїде чимало гостей, і якщо вони не побачать тут України, це логічно послабить наші позиції на міжнародному рівні. Якщо держава не хоче бути самостійною, хто ж підтримує слабкого? І коли зовнішні ознаки — пам'ятники Леніну, комуністичні назви міст та вулиць — і далі будуть у нас постійно на очах, зрозуміло, що вони робитимуть свою справу. Йдете по місту і не розумієте, в якій ви країні! Мені якось довелось побувати на екскурсії в Запоріжжі, то я так і не зрозумів зі слів гіда, це ще Російська імперія, Радянський Союз чи Росія. Про Україну, а тим більш про колиску запорозького козацтва — ані слова! Тобто елементи рутини, інерції в нас є. «Нічого страшного — з часом ситуація зміниться», — так ми можемо сказати про людину, яка ще не усвідомила того, що живе в Україні, але не у випадку, коли вона є державним службовцем. Громадянин на державній посаді несе пряму відповідальність за зміцнення держави, тож він має говорити українською мовою та бути патріотом. Позаяк інакше свідомо чи несвідомо працюватиме на послаблення країни. Ми про це говоримо, пишемо, однак це не виконується, ігнорується. І це небезпечно, втрачається легітимність держави, адже не виконуються закони, нормативні документи. Нині Олег Скрипка емоційно висловився, не так сказав — і багато хто підхопив і поніс… Але у принципі треба було б говорити про тих, хто не перейшов на державну мову, перебуваючи на державній службі. Люди добрі, каже Скрипка, за стільки років ви не вивчили українську мову? То йдіть з посад! А й справді, чи так це важко? До речі, днями відомий блогер, публіцист та ведучий ICTV кримчанин Павло Казарін кинув виклик самому собі — за три місяці планує освоїти українську мову!

— Чомусь і народні депутати легковажать регламентом Верховної Ради України щодо мови, але ж він має силу закону…

— Тут говоримо про дві сторони: юридичну та моральну. Що таке держава? У демократичному світі, з яким ми себе ототожнюємо, це договір між громадянином та владою, яким є Конституція. Якщо у Конституції прописано, що державна мова — українська, то саме вона й має максимально використовуватися на території загалом і обов'язково — в державних установах. Ще раз повторюю: держава — це не клуб за інтересами, це договір із санкціями та вимогами щодо якості. Якщо ви його не дотримуєтеся, маєте бути готові до законних обмежень. А народні обранці — це найвищий ступінь відповідальності, адже саме вони творять закони. Тому слід ставити питання не про вислів співака Олега Скрипки, а про порушення конкретних депутатів, тоді це буде не інформаційна технологія та маніпуляція, а законна вимога демократичного суспільства.

— Що, на вашу думку, слід робити, аби українська мова стала не тільки об'єктом оспівування, але й засобом комунікації, й зрештою — фактором безпеки?

— Нам потрібне негайне впровадження української мови в усі сфери державного управління та суспільного життя. Звісно, ми маємо працювати над розвитком мови. І літературна, і розмовна українська мають бути привабливими.

Продовження та посилення інновацій всередині української мови дозволить Україні зберегти її тренд актуальним. Що можна зробити? Здійснити переклад усіх кращих сучасних зразків літератури українською; видати потужні словники, створити достатню кількість художніх фільмів та серіалів зі складними інтригами та інтелектуальними настановами, щоб уникати трансляції мілітаризованої російської продукції; досягти діджитальної якості — штучний інтелект андроїд-пристроїв та айфонів має говорити українською так само, як він зараз говорить російською та іншими мовами світу.

Записав Руслан ТКАЧУК

Американський F-15C злітає для забезпечення дотримання безполітної зони в ході операції «Денай флайт» у повітряному просторі над Боснією і Герцеговиною

АСОЦІАЦІЯ ВІЛЬНИХ ДЕРЖАВ

ІСТОРИЧНЕ СТАНОВЛЕННЯ НАТО ЗА ПЕРІОД 1990–2002 РОКІВ. КРИЗА ЦІЛЕЙ, ВІЙНА В ЮГОСЛАВІЇ ТА РОЗШИРЕННЯ АЛЬЯНСУ

По закінченні «холодної війни» радянська загроза перестала існувати як короткострокова або середньострокова перспектива, що викликало кризу цілей в Альянсі. Німеччина об'єдналася, а Європейський Союз потребував створення власної системи оборони і безпеки, зокрема через Західноєвропейський союз (розширену версію Брюссельського договору, що збереглася з 1955 р.). Однак усі добре розуміли, що попри втрату первинної мети і скорочення чисельності американських військ в Європі, НАТО й надалі конче необхідна

Процес трансформації НАТО розпочався з Лондонського саміту Альянсу в липні 1990 року, на якому глави держав і урядів країн-членів дійшли висновку про необхідність пристосування Північноатлантичного альянсу до нової стратегічної ситуації та іншого середовища безпеки. Скорочення чисельності об'єднаних збройних сил при одночасному підвищенні рівня їхньої мобільності та здатності оперативно діяти в надзвичайних ситуаціях стало основним напрямком трансформації Альянсу. Також увага зосереджувалася на поглибленні відносин з новими демократичними державами Східної Європи.

На переконання експертів, зникнення загрози з боку Радянського Союзу означало припинення існування чинника, навколо якого фокусувалася стратегія НАТО, отже, безпека всіх його членів зросла. Перед Альянсом виникли інші різноманітні важкопрогнозовані ризики. Зокрема — міжетнічна ворожнеча і територіальні суперечки у країнах Центральної та Східної Європи, які могли призвести до виникнення збройних конфліктів із втягненням у них зовнішніх сил із подальшим перекиданням на країни НАТО.

Однією з найважливіших ініціатив Альянсу зазначеного періоду стала програма «Партнерство заради миру» (ПЗМ), започаткована на Брюссельському саміті НАТО 1994 року. При цьому було наголошено, що активна участь у ПЗМ відігравала важливу роль у процесі розширення НАТО. За три роки учасниками «Партнерства заради миру» стали 27 держав Європи та Азії. Однією з перших серед них була Україна, яка приєдналася до програми вже в лютому 1994 року.

Знаковим у діяльності НАТО став розвиток так званого «Середземноморського діалогу», участь в якому, крім держав-членів НАТО, взяли Єгипет, Ізраїль, Йорданія, Мавританія, Марокко, Туніс та Алжир. Ця ініціатива відобразила погляди НАТО на безпеку в Європі, що тісно пов'язана з безпекою і стабільністю у Середземномор'ї.

Особливої актуальності налагодженню співробітництва Альянсу з державами — не членами НАТО надала війна в Югославії, яка створила помітну загрозу для європейської безпеки. Цей період став серйозним випробуванням для НАТО.

Уже 1992 року Альянс почав надавати допомогу в здійсненні операцій з підтримки миру на Балканах, що проводилися під егідою Ради Безпеки ООН. Спочатку це було морське та повітряне патрулювання з метою контролю за дотриманням запровадженого ООН ембарго на постачання зброї до республік, що раніше входили до складу Югославії, і торговельного ембарго проти Сербії та Чорногорії (операції «Скай монітор», «Маритайм монітор», «Маритайм гард»). У березні 1993 року літаки НАТО розпочали операцію «Денай флайт» у повітряному просторі над Боснією і Герцеговиною. В лютому 1994 року вони збили чотири військові літаки, які увійшли в заборонену для польотів зону. Це були перші за всю історію Альянсу бойові дії його збройних сил.

У 1994–1995 роках на прохання Сил захисту ООН у Боснії і Герцеговині літаки НАТО провели низку операцій, що сприяли зняттю облоги навколо Сараєва та інших міст, здійснювали повітряні удари по цілях у межах визначених ООН заборонених зон. Ці та інші дії сприяли зупиненню конфлікту в Боснії і Герцеговині. Після підписання у грудні 1995 року загальної Рамкової угоди про мир у цьому регіоні з грудня 1996 року підрозділи НАТО в Боснії і Герцеговині стали ядром стабілізаційних сил SFOR, яким РБ ООН надала повноваження підтримувати мир і стабільність у регіоні. До складу цих сил увійшли також військові підрозділи країн, що брали участь у програмі ПЗМ, також і України.

ВІЙНА В ЮГОСЛАВІЇ СТВОРИЛА ПОМІТНУ ЗАГРОЗУ ДЛЯ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ БЕЗПЕКИ. ЦЕЙ ПЕРІОД СТАВ СЕРЙОЗНИМ ВИПРОБУВАННЯМ ДЛЯ НАТО

Початок розгортання нового конфлікту на Балканах, зокрема в Косові, засвідчив імовірність виникнення наступних загроз для миру і безпеки в Європі. Операція сил НАТО «Союзна сила» в період з 24 березня по 10 червня 1999 року стала завершальним етапом тієї війни, після чого Югославія була змушена припинити бойові дії, вивести війська з території краю Косово й Метохія та організувати його перехід під контроль сил НАТО, а пізніше — ООН.

Цей період становлення НАТО також відзначився прийняттям перших членів організації з постсоціалістичних країн — Чехії, Угорщини і Польщі. При цьому деякі інші східноєвропейські держави, розширюючи співпрацю з Альянсом в галузі безпеки й оборони, почали прямо ставити питання про перехід від співробітництва з НАТО до повноправного членства в організації.

Підготував Вадим КОВАЛЬОВ

ВИНИЩУВАЧІ НАТО ПОЧАЛИ ПАТРУЛЮВАТИ ПОВІТРЯНИЙ ПРОСТІР РУМУНІЇ

Літаки Альянсу забезпечуватимуть безпеку в Чорноморському регіоні

Чотири винищувачі Typhoon британських королівських ВПС прибули до Румунії для посилення місії повітряної поліції НАТО. Про це повідомляє прес-служба Альянсу.

Винищувачі базуватимуться на авіабазі «Михаїл Когельнічану» на південному сході Румунії протягом чотирьох місяців. Вони працюватимуть разом із ВПС Румунії для виконання місії НАТО, схожої на ту, що вже проводиться в повітряному просторі країн Балтії.

«Повітряне патрулювання дозволить сформувати важливу роль Альянсу в забезпеченні безпеки в Чорноморському регіоні й продемонструвати єдність і рішучість НАТО у відповідь на більш складну обстановку в сфері безпеки», — йдеться в повідомленні.

Нагадаємо, на саміті НАТО 2016 року було прийнято рішення нарощувати присутність сил Альянсу в Чорноморському регіоні у трьох ключових компонентах — повітряному, наземному та морському, що базуватимуться переважно на території Румунії. Наземний компонент у місті Крайова (Румунія) включає підрозділ міжнаціональних сил бригадного рівня НАТО. Морський компонент складається з союзницьких візитів до румунських та болгарських портів кораблів країн НАТО в межах навчань. Повітряний забезпечуватимуть чотири літаки Великобританії, які патрулюватимуть східні кордони НАТО. Також Румунія є місцем для одного з найважливіших елементів системи ПРО США — системи Aegis у Девеселу, який заступив на чергування в серпні 2016 року (3 SM3 Block IB, 24 ракети).

РФ ЯВЛЯЄ ДЕДАЛІ БІЛЬШУ ЗАГРОЗУ ДЛЯ ЄВРОПИ І НАТО

Військова служба розвідки і безпеки Нідерландів (MIVD) застерігає, що загроза дестабілізації з боку Росії та загроза кібератак стають дедалі більшими. Про це йдеться в щорічному звіті Міноборони Нідерландів.

«Дестабілізація частково відбувається через російські гібридні війни і глобальне поширення росіянами сучасних систем озброєння серед інших режимів, які виступають проти Заходу. Також існує негативний вплив кіберзагроз», — йдеться в доповіді.

Зазначається, що комп'ютерні зломи можуть бути використані як засіб шпигунства, маніпулювання інформацією та саботажу життєво важливих мереж і систем. Це може завдати серйозної шкоди голландським збройним силам, економіці та інфраструктурі. При цьому зауважується, що характер загрози з боку Росії протягом кількох років змінився. Тепер вона поєднує збільшення військової потужності, гібридну війну та вплив на західні вибори.

«Росія хоче зберегти вплив у країнах навколо неї і прагне значно зменшити роль НАТО, бо відчуває загрозу для себе. Крім того, Росія хоче визнання як військова наддержава, здатна брати участь у великих конфліктах», — наголошується в документі.

ЖИТТЯ ПІД ТРИКОЛОРОМ

АБО ПРО ЩЕ ОДНУ ПОТВОРНУ РЕАЛЬНІСТЬ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ — РАБСТВО

«РУССКИЙ МИР» ПЕРЕТВОРЮЄ ВІЛЬНИХ ЛЮДЕЙ НА БЕЗПРАВНИХ РОБІТНИКІВ

У XXI столітті, коли людина зробила значний технологічний крок, те, що ми називаємо «русский мир», відкинуло мешканців окупованої території України, іще вчора вільних громадян незалежної європейської країни, далеко назад, у світ безвладдя, де людина стає товаром

Коли в ОРДЛО люди залишаються без роботи, не можуть через брак коштів виїхати, вони стають легкою здобиччю злочинців. У так званих «ДНР» і «ЛНР» нині зросла трудова міграція, яка є непередбачуваною за наслідками, оскільки кордон з РФ по зовнішньому периметру ОРДЛО не контролює Україна, що створює простір для работоргівлі.

— Нині ситуація ускладнюється тим, що кожна друга людина в так званих «ЛНР» і «ДНР» має два паспорти: український та місцевий, — розповідає переселенка з Луганщини, активна учасниця громадського проекту із запобігання работоргівлі Ірина Рожкова. — Прикордонники та міграційна служба РФ, ігноруючи міжнародне законодавство, заохочують людей пересуватися, послуговуючись місцевими паспортами. Водночас, якщо мігрант виїжджає в Росію за документом ОРДЛО, то це ніде не фіксують. Відповідно "де-юре" РФ не відповідає за те, що станеться з людиною, — розшукати її стає неможливо.

У Горлівці місцеві бойовики за адміністративні правопорушення ввели для місцевих жителів «трудову повинність»

ЗА ДАНИМИ МІЖНАРОДНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ З МІГРАЦІЇ, НАЙЧАСТІШЕ В ТРУДОВЕ РАБСТВО ПОТРАПЛЯЮТЬ УКРАЇНЦІ-ГАСТАРБАЙТЕРИ САМЕ В РОСІЇ: 50%

Із перших днів окупації ЗМІ «ЛНР», які є інформаційно-пропагандистськими рупорами режиму, наповнені оголошеннями про набір людей на роботу в РФ. Здебільшого це каменоломні, будівництво, сільське господарство. Згодом окуповані території України стали постачальниками сексуальних рабинь та неповнолітніх у будинки розпусти в Росії.

Водночас у соцмережах «ЛНР» з'явилося багато груп (наприклад, «Ровенецкая слобода», «Свердловск сегодня», «Лутугино-ЛНР», «Брянка-СССР»), де люди розшукують безвісти пропалих дітей, активно обговорюють, де в Росії обдурюють заробітчан, а де «хороший хозяин и… кормит».

Пропадають і дорослі чоловіки й жінки, які виїжджають на заробітки в «багату» Росію. Жителі ОРДЛО вже усвідомили, що російське Ставрополля найнебезпечніше для трудових мігрантів. Адже там чимало шовіністично налаштованих угруповань, які ведуть боротьбу проти переселенців, що претендують на робочі місця росіян.

За даними Міжнародної організації з міграції (МОМ), найчастіше в трудове рабство потрапляють українці-гастарбайтери саме в Росії: 50%. Три чверті трудових мігрантів працюють за кордоном нелегально, що призводить до численних порушень їхніх прав. Звичайними є випадки ненормованого робочого дня, порушення техніки безпеки, виконання шкідливої та небезпечної для здоров'я й життя роботи, несвоєчасність виплати зарплати або її невиплата, насильство, обмеження пересування, погрози, шантаж, відбирання документів тощо.

Водночас ЗМІ терористів постійно друкують інформацію про примусове трудове покарання, чим навіть пишаються. Безхатьки, люди, яких затримали за недотримання комендантської години, дрібні правопорушення, працюють на вулицях окупованих міст безплатно тощо. Їх, щоправда, годують, але режим «роботи» встановлює комендатура на свій розсуд. «Затриманих» часто примушують до «земельних робіт» — копання бліндажів та окопів — або «розмінування». Не повідомляючи про небезпеку, людей просто женуть на підозріле поле.

Також терористи вихваляються так званою «націоналізацією» підприємств, однак замовчують про перепрофілювання та нові умови праці, які вони створюють для робітників. Зокрема, у місті Довжанську Луганської області на Свердловському машинобудівному заводі до війни ремонтували й складали шахтарське обладнання, а нині — ПЗРК, гранатомети й міномети. У швейній майстерні цього ж міста, де раніше виготовляли одяг світових брендів, тепер шиють військову уніформу для «героїв новоросії». Водночас замість зарплатні людям часто видають «пайок» — гуманітарні набори, які постачає країна-агресор.

Голод, безробіття, страх за родини змушують людей в окупації ставати до будь-якої роботи. Наприклад, шахтарі ТОВ ДТЕК із 2014 року працювали без лікарняних та відпусток. Після нещодавньої «націоналізації» підприємства соціальний захист робітників тільки погіршився. Тепер «де-юре» їх звільнено, але вони продовжують працювати на тих самих посадах без жодних правових зобов'язань із боку роботодавців.

У «ЛНР» та «ДНР» масово незаконно видобувають вугілля з так званих копанок. Робота на них — справжня каторга та рабство. Без соціальних гарантій, засобів безпеки та геологічної локації. Останнє, зокрема, призводить до загазованості копанок, обвалів і затоплень. 2016 року на копанках «ЛНР» загинули понад 500 осіб. Найстрашніший випадок стався в окупованих Ровеньках, де під час вибухових робіт копачі ввійшли у водний горизонт — 57 людей потонуло.

Здійснюється в «ЛНР» і нелегальний видобуток «пастушки» (декоративного каміння). У каменоломнях також працюють від сходу до заходу сонця, часто за цигарки та їжу.

Особливо уразливою ланкою є діти. На територіях, не підконтрольних Україні, за даними звіту Державного департаменту США, «процвітає» торгівля людьми. А дітей використовують як рабів, інформаторів або «живий щит». Це окрема тема. Болюча. Тому що участь у війні неповнолітніх, яких мають за гарматне м'ясо, — це страшний злочин і страшна реальність гібридної війни. Тим часом проросійські бойовики пишаються, що створили в Ровеньках дитячий православний батальйон ім. Георгія Побєдоносця, у якому навчають військової справи дітей віком від 12 до 17 років…

Олена СТЕПОВА

ТОРГІВЛЯ ЛЮДЬМИ — ЗЛОЧИН У ЦИФРАХ І ФАКТАХ

- Торгівля людьми за кримінальними прибутками посідає третє місце у світі після нелегальної торгівлі зброєю та наркотиками. Щорічний дохід від торгівлі людьми у світі становить 10–12 млрд доларів, а середній прибуток від експлуатації однієї людини — 12 тис. 900 доларів. Для злочинців це величезні кошти, для людей — зруйновані долі, страждання, приниження, втрачене здоров'я й життя.
- Департамент по боротьбі з торгівлею людьми МВС України у 2014–2015 роках порушив понад 300 кримінальних справ за ст. 149 Кримінального кодексу України, у якій передбачено покарання — позбавлення волі терміном від трьох до п'ятнадцяти років.
- Відповідно до Закону України «Про протидію торгівлі людьми», кожен постраждалий має право на правову, соціальну, конфіденційну психологічну та одноразову матеріальну допомогу від держави. Окрім того, людям безкоштовно відновлюють документи, надають медичне обстеження та лікування й сприяють у професійній підготовці та працевлаштуванні.
- Зі звіту Державного департаменту США: «Вербування дітей бойовиками відбувається на території, яка не підконтрольна українській владі й на якій уряд нездатний забезпечити дію національної заборони на використання дітей у збройному конфлікті. Проросійські сепаратисти продовжують використовувати дітей також як інформаторів і «живий щит».
- За даними ООН, щороку через міжнародні кордони продають від 600 тис. до 800 тис. осіб. У примусовій роботі, за свідченням Міжнародної організації праці, задіяно близько 12,3 млн осіб, зокрема 2,4 млн — саме внаслідок торгівлі людьми. ЮНІСЕФ наголошує, що жертвами торгівлі людьми щороку стають 1,2 млн дітей.

Олександр Кононов зі своїми «переселенками»

100 ДНІВ ПОЛОНУ ВОЛОНТЕРА КОНОНОВА

ВОЛОНТЕР ОЛЕКСАНДР КОНОНОВ, ДОПОМАГАЮЧИ ВЛІТКУ СПЕКОТНОГО 2014-го ВІЙСЬКОВИМ, ПОТРАПИВ У ПОЛОН ДО БОЙОВИКІВ. ВИРВАВШИСЬ ЗВІДТИ ТА ОСЕЛИВШИСЬ НА ЖИТОМИРЩИНІ, ЧОЛОВІК ВІДКРИВ ВЛАСНУ ФЕРМУ «СИРИ САНИЧА» ТА, ПОПРИ ПОГРОЗИ БОЙОВИКІВ, ПРОДОВЖУЄ ДОПОМАГАТИ ВІЙСЬКОВИМ

«Сири Санича» — таку назву має невеличка ферма в селі Десятини на Житомирщині, яку разом із другом Віталієм заснував Олександр Кононов

Олександр народився і жив у Сєвєродонецьку, він — інвалід першої групи. Інвалідність отримав 12 років тому, коли працював на лісопилці, випадково потрапивши в небезпечний агрегат. Олександра мало не перерізало навпіл, але він залишився живим, хоча втратив праву руку і ліву ногу. Попри те живе активно й надихає своїм прикладом інших.

Мешканець Луганщини, який допомагав українським військовикам на блокпостах улітку 2014 року, переїхав жити в маленьке село Десятини на Житомирщині та разом із другом відкрив там козячу ферму. Тепер чоловік, що провів 100 днів у полоні в проросійських найманців, виготовляє домашній сир і продовжує допомагати військовим. Лише минулого тижня він передав військовим у Щастя бринзу та молочні продукти. А минулого року приблизно 50% продукції відвіз на передову, на полігони та в дитячі будинки.

Коли в Сєвєродонецьку почалася «ЛНРія», там одночасно з'явилися незрозумілі люди і раптово зникла влада. Олександр згадує про події тих часів так: «Спочатку була ідентифікація того, чим для мене є Україна. Практично все моє оточення і знайомі підтримали «ЛНР». Я їх називаю «люди, яких убив телевізор».

Переломним моментом для Олександра стало збиття терористами військово-транспортного літака Іл-76 з українськими десантниками в аеропорту «Луганськ». Це було останньою краплею. Відтоді Олександр разом із дружиною перейшли до активних дій.

— Мій друг Віталій з Ірпшанська тоді возив допомогу одному з добровольчих батальйонів. Перше, що ми зробили, зібрали вдома все, що могло допомогти хлопцям на передовій, — згадує Олександр.

Потім він знайшов однодумців, які зібрали гроші та закупили необхідні медикаменти.

Олександр із друзями почав їздити туди, де перебували українські воїни, але мало хто з волонтерів міг до них дістатися.

— Тоді було таке умовне розмежування, що було досить важко зрозуміти, де знаходяться наші підрозділи, а де — сепари. Так ми одного разу випадково заїхали прямісінько на сепарський блокпост, — розповідає волонтер.

Того липневого дня 2014 року автівку Олександра зупинили бойовики. Зазирнули всередину і побачили там ліки, два українські прапори, бронежилети, два телефони, фотоапарат.

— Вони визвали когось телефоном. Приїхав чоловік, який назвався фахівцем по роботі з полоненими. Я відповів йому, що не є полоненим, а в такий бандитський спосіб мене затримав невідомо хто. Він тоді сказав: «Коли так, я можу зробити з тобою що завгодно». Витяг з кобури пістолет, приставив його до мого лоба, пересмикнув і натис на гачок. Але нічого не сталося. Пістолет був незаряджений… — згадує Олександр.

— Посміхнувшись, бойовик дістав з кишені обойму, перезарядив і знову вистрелив, але відвів пістолет від чола, тож куля просвистіла повз вухо. Потім було ще кілька пострілів, один з яких мене зачепив. За цим дружину посадили на якийсь ящик, вдягнули їй пакет на голову і почали душити. Мене били і змушували на це дивитися, — розповідає Олександр.

Після знущань дружину запроторили в камеру, а за дві години туди ж кинули й Олександра.

— То був Ленінський РУВС у Луганському. Там нас протримали місяць, а згодом перевели до облдержадміністрації. Раз у два тижні проводили допит. Під час першого приїхали російські грушники чи феесбешники. Серед них була і жінка-психолог. Я тільки чув їхні голоси, дивитися на них забороняли. Наскільки я розумію, тоді вони ще не знали, що з нами робити, були спроби нас завербувати, — каже Олександр.

Чоловік згадує, як сепаратисти змушували його зістригти «бандерівський» чуб.

— За день до того, як потрапив у полон, хлопці мені зробили таку патріотичну зачіску. Тож вона дратувала бойовиків. Але я твердо відповів, що не буду того чуба стригти, допоки сил вистачить, — розповідає Кононов. І носить козацький чуб уже третій рік поспіль.

Продовжуючи тему полону, Олександр розповів, що перший місяць сидів у камері сам, а згодом у приміщенні площею 16 квадратів містилося аж 40 людей — чоловіки і жінки.

— У полоні дружина якось запитала мене, в чому різниця між словами «побєда» і «перемога». Спочатку я сказав, що ніякої, а згодом зрозумів і відповів, що «побєда» — це те, що відбувається після біди, а «перемога» означає переможну ходу, від слова «пересилити», — каже чоловік.

Його дружину Вікторію в полоні змусили займатися прибиранням комендатури. Їй дивом вдалося познайомитися з людьми, які займаються обміном полонених. При обміні вони долучили родину до військових і звільнили. Якось, прибираючи приміщення, Віка знайшла на підлозі розстелений величезний прапор України. Вона його сховала в камері, а при звільненні забрала. Зараз цей прапор знаходиться в Національному музеї історії України.

ПІД ЧАС ПЕРШОГО ДОПИТУ ПРИЇХАЛИ ПРЕДСТАВНИКИ РОСІЙСЬКИХ ГРУ ЧИ ФСБ. СЕРЕД НИХ БУЛА І ЖІНКА-ПСИХОЛОГ. Я ТІЛЬКИ ЧУВ ЇХНІ ГОЛОСИ, ДИВИТИСЯ НА НИХ ЗАБОРОНЯЛИ. НАСКІЛЬКИ РОЗУМІЮ, ТОДІ ВОНИ ЩЕ НЕ ЗНАЛИ, ЩО З НАМИ РОБИТИ, БУЛИ СПРОБИ НАС ЗАВЕРБУВАТИ

Ще Олександр радий, що в нього з'явилося чимало знайомих, які у його списку проходять під грифом «сиділи разом у полоні ЛНР».

Зі стоденної неволі подружжя звільнили у жовтні 2014 року. Після всіх подій чоловік ще рік жив удома, а згодом на запрошення товариша Віталія переїхав у Десятини.

Під час переїзду чоловік забрав із Сєвєродонецька дев'ять кіз і шістьох овець.

— Пам'ятаю, як мене зупинили на блокпосту і запитали, що ми веземо, а я жартома відповів, що везу переселенок, — розповідає Олександр. — «Сири Санича» — це справа, яку ми відкрили разом із моїм другом Віталієм. Десятини обрали тому, що це депресивне і вмираюче село з дивовижними місцями для випасу кіз. І я хочу зробити зону комфорту, чистоти і порядку не лише в своєму дворі, а й у селі, області, а згодом — у країні.

На сьогодні на фермі вже близько сотні кіз, півтора десятків овець і приблизно стільки ж ягнят. Також є близько сотні козенят. Олександр уже опрацював технологію, за якою виготовляє сири.

Нещодавно Кононов виграв грант на придбання обладнання для ферми.

— Я не розумію людей, які кажуть, що немає роботи, і не знають, куди спрямувати свої зусилля. Мені сьогодні не вистачає приблизно 999 рук і ніг, і для кожної з них я знайшов би роботу, — зазначає Олександр.

Олена КРУГЛЄНЯ

ЖІНОЧИЙ КЛУБ «ДРУЖИНИ УКРАЇНИ»

ОРГАНІЗАТОРИ КЛУБУ ЗАПРОШУЮТЬ ДРУЖИН ТА МАТЕРІВ УЧАСНИКІВ АТО НА ЗУСТРІЧІ ГРУП САМОДОПОМОГИ

Нещодавно Київська міська спілка ветеранів та ГО «Життя після АТО» започаткували спільний проект під назвою «Дружини України». На переконання фахівців, створені групи самодопомоги — це осередки для людей, які перебувають у схожих ситуаціях та обставинах.

— Це вкрай важливий напрямок роботи з жінками. Такі групи довели свою ефективність у різних країнах. У групах можна дізнатися, як подолати власні хвилювання, страх, емоційну втому, а також що робити, коли коханий чоловік, батько, син повертається додому «іншим» через завдані війною, психологічні травми, — розповідає координатор проекту Світлана Доманчук.

Ціль груп самодопомоги проекту «Дружини України» — збереження миру і злагоди в сім'ях воїнів, запобігання розлученням та конфліктам.

Для збереження атмосфери відкритості й довіри у групи запрошуються виключно дружини та матері учасників АТО, ті, що чекають захисника з фронту, і ті, що разом з ветераном проходять адаптацію до мирного життя.

У групах діє принцип «Рівний-рівному». Він полягає в тому, що найкраще зрозуміє і підтримає той, хто пережив аналогічне. Люди зі схожими переживаннями дуже важливі, тому що вони негайно розпізнають і розуміють загальні для них специфічні проблеми.

Разом із психологами жінки проговорюватимуть важкі моменти життя, а в ході групової рефлексії зможуть розвивати вміння сприймати, розуміти і оцінювати інших людей, самих себе і свою групу.

Реєстрація в Жіночому клубі «Дружини України» за номерами телефонів: (098)654–66–85; (099)187–12–00.

Спільнота у Facebook «Жіночий клуб «Дружини України».

ЯК ВІЙСЬКОВІ АВІАТОРИ ПРЕДСТАВЛЯЛИ НЕЗАЛЕЖНУ УКРАЇНУ В СВІТІ

ВПЕРШЕ ЦЕ БУЛО 25 РОКІВ ТОМУ ПІД ЧАС ЇХНЬОГО ТУРНЕ ПІВНІЧНОЮ АМЕРИКОЮ

Після завершення першого повітряного показу

Головний герой тих подій, керівник нашої льотно-технічної делегації полковник запасу льотчик-снайпер Микола Коваль:

— Цей візит був не тільки першою офіційною появою нашої країни в Північній Америці. Ми започаткували дійсно народну дипломатію, на основі якої і по цей час будуються відносини між народами Канади, США та України. І наша діаспора, і прості громадяни, і представники офіційної влади США і Канади виявили до нас щиру повагу і високо оцінили нашу роботу. В результаті зав'язалися дружні стосунки з представниками діаспори і авіаційною громадою США та Канади. Із деякими з них підтримую зв'язок досі.

Дбайливо зберігаю документи про те, що я є почесним громадянином двох американських штатів — Пенсильванії і Каліфорнії, канадських міст Едмонтона і Скрентона, міст США — Колумбуса, Гудленда, Оклахоми-сіті.

Початок нашого візиту збігався в часі зі святкуванням перемоги над фашизмом, перемоги, досягнутої спільними зусиллями народів країн антигітлерівської коаліції. Тоді були закладені основи дружби наших народів, і я пишаюся тим, що взяв безпосередню участь у зміцненні цих відносин, але вже на новому рівні — як представник незалежної України.

Відразу після проголошення незалежності в Україну прибули представники української діаспори в Канаді та США Тарас Татарин та Ярослав Семчишин. Вони звернулися до керівництва Міністерства оборони України з пропозицією організувати і провести виступи українських пілотів у містах Північної Америки. На підтвердження серйозності намірів організаторів турне разом із ними в Україну прибув і американський бізнесмен Кліффорд Філдс, який брав на себе відповідальність за фінансування заходу

У Міністерстві оборони України ідею заокеанського авіатурне зустріли схвально: саме показ майстерності українських авіаторів за кордоном мав представити світові молоду потужну авіаційну державу Україну.

4 квітня 1992 року Міністр оборони України Костянтин Морозов підписав наказ «Про організацію і підготовку національної команди ВПС України до участі в авіашоу в травні-вересні 1992 року в Канаді і США».

Керівником було призначено командувача ВПС України генерал-лейтенанта авіації Валерія Васильєва. Підготовкою команди, її всебічним забезпеченням займався безпосередньо генерал-майор Ярослав Скалько — перший заступник командувача.

Однозначно було вирішено, що Україну в небі над Північною Америкою представлятимуть льотчики-винищувачі на літаках МіГ-29. По-перше, технічні характеристики МіГа дозволяли виконувати недоступні для багатьох іноземних літаків фігури вищого пілотажу. Їхня демонстрація на авіашоу відразу привернула б увагу глядачів і до літаків, і до держави, яку вони представляли. По-друге, у ВПС України МіГ-29 мали на озброєнні шість винищувальних авіаційних полків. Був накопичений певний досвід їхньої експлуатації, льотчики були добре підготовлені, здатні після недовгих тренувань виконувати показові польоти і гідно брати участь в авіашоу.

У Командуванні ВПС України добре розуміли, що кожен навіть найменший нюанс, неврахований у процесі підготовки до турне, негативно позначиться на репутації не тільки цієї команди учасників. На карту ставився міжнародний авторитет молодої держави, адже виступи мали стати першим «виходом у широкий світ» Збройних Сил України. Саме ці льотчики і фахівці наземного обслуговування літаків були тими ластівками, за якими складається перше враження і про новостворену державу, і про її озброєних захисників. Тому до підбору учасників турне висунули досить жорсткі вимоги.

Пілоти мали досконало володіти технікою пілотування фронтового винищувача МіГ-29 та виконувати всі фігури вищого пілотажу, які зазвичай не відпрацьовуються у процесі бойової підготовки. Техніки — тільки фахівці найвищої кваліфікації, які мали кілька спеціалізацій кожен, глибокі знання у своїй галузі, що дозволяли самостійно приймати рішення при розв'язанні проблем, котрі могли б виникнути під час турне. І,звичайно, всі повинні були вільно володіти українською мовою.

Очолив групу, що представляла Україну на авіашоу в містах Північної Америки, генерал-майор Ярослав Скалько.

До складу групи пілотів, яким була надана честь вперше представити світу Україну, увійшли заступник начальника Державного авіаційного випробного центру з льотної підготовки Герой Радянського Союзу полковник Володимир Кондауров (у ході турне його через хворобу змінив начальник льотно-випробувального комплексу ДАНВЦ полковник Віктор Россошанський), інспектор повітряної армії полковник Микола Коваль, командир авіаескадрильї підполковник Олександр Головань і заступник командира авіаполку підполковник Валерій Солошенко.

ЗА ЧАС ПЕРЕБУВАННЯ ЗА ОКЕАНОМ НАШІ ПІЛОТИ ПРОВЕЛИ БІЛЬШЕ 30 ВИСТУПІВ У 20 МІСТАХ,ЗА 207 ПОЛЬОТІВ НАЛІТАЛИ 103 ГОДИНИ

Групу технічного забезпечення очолив заступник командира винищувальної авіаційної дивізії з озброєння полковник Анатолій Сущевський.

Після декількох тижнів спеціальної підготовки 8 травня 1992 року визначена команда разом з двома частково розібраними літаками МіГ-29 вилетіла зі Стрийського аеродрому на борту Ан-124 «Руслан» до Канади.

Зустрічали гостей з України на авіабазі біля міста Едмонта. Представники діаспори щиро вітали посланців незалежної України.

Виступи військових пілотів вразили не тільки пересічних глядачів, а й фахівців. Чи не кожна з газет, що розповідали про авіашоу в США і Канаді, на перших шпальтах розміщувала фото наших літаків чи українських пілотів. Особливе захоплення турне викликало в українців США і Канади. Українські військові льотчики чверть століття тому не лише відкрили нашу державу для громадян країн Північної Америки. Вони одними з перших принесли землякам радісну для них звістку і на довгі роки залишили приємний спогад про українських пілотів-вояків, про їхні мужність і майстерність.

За час перебування за океаном українські пілоти провели більше 30 виступів у 20 містах, загальний наліт за 207 польотів становив 103 години.

Льотний і технічний склади гідно представили державну самостійність і незалежність України, брали активну участь у прес-конференціях, виступах у пресі. Вся ця робота сприяла розширенню політичних та економічних зв'язків із Канадою і США, відкрила Україну всьому світу.

Події того часу стали історією, але, безперечно, всім нам, а авіаторам — особливо, слід пам'ятати, що першими широкому світу герб і прапор України продемонстрували пілоти українських Військово-Повітряних Сил.

Володимир АЛЄКСЄЄВ

ГАЗЕТА УКРАЇНСЬКОЇ ДІАСПОРИ «СВОБОДА» ТАК ВИСВІТЛЮВАЛА ЦЕЙ ЗАХІД:

(дається мовою оригіналу)

«11 липня на міжнародному летовищі Вілкс-Беррі-Скрентон у Пенсильванії відбувся повітряний спектакль «Турне світанку волі», в якому вперше взяли участь літаки повітряних сил України. Двадцятичленну делегацію, яка супроводила дружину українських літаків типу МіҐ, очолив заступник командуючого українською повітряною фльотою генерал-майор Ярослав Скалько, уродженець Тернопільщини, випускник Чернігівської Школи Летунства з 1965 року, який у 1980 році закінчив також і Летунську Академію ім. Ґаґаріна. Українська повітряна фльота є оборонною силою з головною квартирою у Вінниці. Пілотами літаків МіҐ-29, які демонстрували тактику першої оборонної лінії України, були полковник летун-винищувач Микола Коваль і полковник Володимир Кондауров —

Фото, яке друкували всі видання світу: український МіГ-29 поруч з F-16

головний пілот-випробувач України і заступник команданта школи пілотів-випробувачів. Запасовими пілотами летунської дружини України є підполковники Олександер Головань і Валерій Солошенко.

Літаки МіҐ-29, що брали участь в спектаклі, розмальовані синьожовтими кольорами, а на хвостах пишався тризуб.

Повітряний спектакль з участю літаків повітряних збройних сил України оглядали понад 50,000 осіб, а серед них також українські дипломати: Олег Білоус — амбасадор України у США, Віктор Батюк — голова Постійної Місії України до ООН, як і багато військових та цивільних американських достойників.

Відкрито цей міжнародний повітряний спектакль українським і американським гимнами».

«КАЗКИ ДЛЯ БЛІНДАЖА» ВІД ЛІРНИКА

ПОСМІЯТИСЯ, ПІДНЕСТИ НАСТРІЙ ВЕСЕЛОЮ МУЗИКОЮ, КАЗКОЮ, АНЕКДОТОМ — ЦЕ ТЕ, ЩО ЧАСОМ ДОПОМАГАЄ ВИСТОЯТИ НАШИМ БІЙЦЯМ НА ВІЙНІ

Олександр Лірник (справжнє ім'я — Олександр Власюк) — у минулому колишній інженер-будівельник, а нині — заслужений артист України, відомий український казкар, письменник і телеведучий, а також один з організаторів волонтерського агітпотяга на Схід «Труханівська Січ». Із перших днів війни його «Казки для бліндажа» дуже радо слухають українські воїни по всій лінії зіткнення в районі АТО

Казки Олександра Лірника лунають по всій лінії фронту

— Вам телефонують із передової, щоб ви розповіли казки. Це правда?

— Так. Казки — це душа нації. У них закодовано всю нашу історію, усю суть українського народу. Я маю їх дуже багато — і своїх, і народних, і анекдотів. Зазвичай, коли я їх розповідаю, то часто імпровізую й намагаюсь підключати глядачів. Люди в нас неймовірні, талановиті. Іноді, коли я викликаю їх на сцену, вони розповідають казки краще за мене. Коли вони стають учасниками дійства, то це завжди цікаво як для них, так і для мене. Так само й з бійцями: вони активно підключаються до жартів, розповідей, фантазують, і нам разом весело.

Мої друзі, які воювали в районі АТО, коли їм було важко й тривожно, частенько мені телефонували, іноді вмикали мій голос на гучномовець, і я в такий спосіб поліпшував їм настрій. Хлопці передають мій номер один одному, телефонують у будь-який час доби, і я залюбки спілкуюся з ними. Згодом мені почали телефонувати бійці з усієї лінії фронту. На задньому фоні у відповідь під час такої незвичної телефонної розмови з ними я часто чую звуки стрільби та вибухів. Тож я дуже задоволений, що людям треба те, що я роблю, особливо на фронті. Ви знаєте, для мене це велика честь — підтримувати їх там, на війні.

— Ваша ліра, від назви якої, до слова, і ваш псевдонім — Лірник, завжди з вами, навіть на війні?

— Так, це мій рідний інструмент, під який можна і казку розказати, і заспівати. Я сам навчився на ній грати. У той час я працював будівельником та одночасно писав казки, згодом став виступати й на телебаченні. Мій інструмент завжди зі мною.

Навіть коли ми вперше вирушили в район АТО й повезли допомогу, я взяв ліру із собою. Ми займалися ремонтом техніки, купували прилади, необхідні на війні, засоби захисту, зброю. І, певна річ, підтримували виступами наших хлопців. Я відчуваю себе винним перед хлопцями, що я не воюю. Я вже старий, пузатий, серце не те, але я роблю все, що можу.

Ми їздимо по всій лінії фронту. І там завжди нас чекають, нам раді. Хлопці пригощають стравами, приготованими власноруч. Пам'ятаю, як танкісти варили смачнючу юшку із сомів, яких самі наловили. Посміятися, піднести настрій воїнам веселою музикою, казкою, анекдотом — це те, що їм там потрібно. Я побачив, що, попри непрості умови, більшість із них має своїх «домашніх» улюбленців, яких переважно вони врятували з-під куль. Ті ж віддячують їм за порятунок любов'ю та вірністю, навіть попереджають про небезпеку. На шахті «Бутівка» найбільше мені запам'ятався півень, якого навіть вписали в штат. Він, як господар, гордо ходить під кулями й не боїться, у гільзах колупається, зерно шукає. Чим не приклад сміливого бійця?

— Ви також виступаєте перед місцевими. Як на Сході сприймають вашу творчість?

— Якось мені випало розповідати свої казки учням однієї з авдіївських шкіл. Мене тоді надзвичайно вразило те, що під час нашої зустрічі за вікном лунали вибухи, але ніхто з дітей навіть не звертав на них уваги: вони давно навчилися розрізняти звуки гранатометів та іншої зброї.

А був випадок, коли я загубився в Краматорську, відстав від своєї групи. Іду собі вулицею, аж раптом мені назустріч два місцевих молодика в спортивних костюмах, а я у вишиванці... Хлопці підійшли до мене впритул і раптом почали дякувати мені за казки. Я був здивований і дуже зрадів. Ми подружилися. Вони зібрали місцеву молодь, і дві години поспіль я їм казки розказував і навіть навчав їх українських пісень. Я бачив, що їм це дуже подобається.

Я НА ПЕРЕДОВІЙ ЗАВЖДИ КАЖУ: «ПОВЕРТАЙТЕСЯ З ПЕРЕМОГОЮ — ЗІ ЩИТОМ АБО НА ЩИТІ!»

— Це було саме в той час, коли ви їздили волонтерським агітпотягом «Труханівська Січ» на Схід?

— Так. Зазвичай ми їздили своїми автомобілями в район АТО. Але саме в той час стартувала ця акція. Укрзалізниця надала нам тоді дев'ять вагонів. Ми покликали артистів — гурти «Вертеп», «Вій», «От вінта», «Тарута», «Мандри» та багато інших. Зібрали чималу допомогу й вирушили на Схід. Я хотів ознайомити місцевих із сучасною українською музикою. Крім того, з нами в подорож вирушили волонтери, які охоче проводили майстер-класи з медичної допомоги, розмінування, безпеки життєдіяльності. Цей потяг досі функціонує, він став символом української єдності й братерства.

— Що побажаєте нашим бійцям наостанку?

— Я на передовій завжди кажу хлопцям слова, якими спартанці проводжали своїх солдатів на війну: «Повертайтеся з перемогою — зі щитом або на щиті!» Спарту ніколи не завойовували вороги, хоча вона й не мала оборонної стіни. Тож я вірю, що й в нас усе буде добре. Усе буде Україна!

Розмову вела Ольга МОСЬОНДЗ

ЗА КРОК ДО «ЄВРОБАЧЕННЯ»

Українське «Євробачення-2017» розпочинається за лічені дні. Сцену збудовано, Київ облагороджено, репетиції проводять щодня. Це буде 62-ге щорічне європейське пісенне шоу, на яке очікується 20 тисяч туристів.

Місцем проведення конкурсу обрано Міжнародний виставковий центр на Лівому березі — один із найбільших в Україні, — де виступлять представники рекордної кількісті країн — 42. Цього року на конкурсну сцену повернуться Австралія, яка брала участь у «Євробаченні» лише двічі, у 2015 і 2016 роках, а також Португалія і Румунія.

Організатори визначили, що ключовим гаслом цьогорічного пісенного конкурсу буде словосполучення Celebrate Diversity — «Шануймо розмаїття», а українським логотипом — традиційне українське намисто, яке складається з різноманітних намистин, кожна з яких особлива.

Півфінали «Євробачення-2017» заплановано на 9 і 11 травня, а фінал конкурсу, в ході якого визначиться переможець, відбудеться 13 травня. Автоматично до фіналу проходять країни «Великої п'ятірки» (Велика Британія, Іспанія, Італія, Німеччина та Франція) та Україна як країна-господиня цьогорічного пісенного конкурсу. До них у фінальному шоу додадуться по десять учасників з кожного півфіналу, які отримають найвищі бали за результатами глядацького та суддівського голосувань.

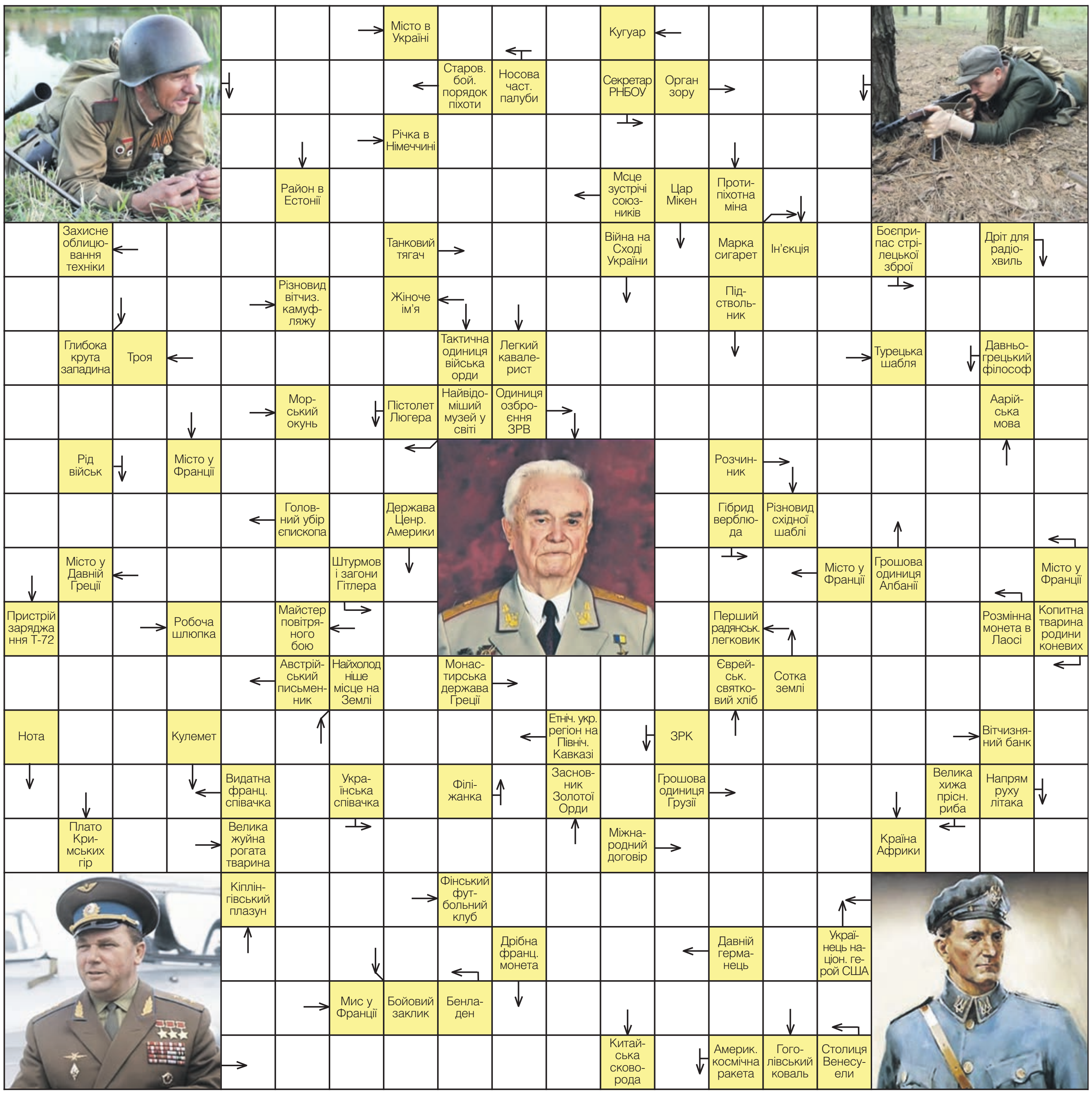
Ну а ми у фіналі, звісно, будемо вболівати за нашого представника — гурт O.Torvald на чолі з вокалістом Женею Галичем, які виступатимуть із піснею Time. Колективу вже 12 років, і за плечима у хлопців «Червона Рута», «Перлини Сезону», «Таврійські ігри». Вони встигли записати 5 альбомів. А їхня унікальність на «Євробаченні-2017» полягає у тому, що лише вони виконуватимуть рок-пісню!

Нагадаємо, на «Євробаченні-2017» також виступить співачка Джамала, яка принесла Україні перемогу в конкурсі 2016 року. Вона порадує публіку трьома різними номерами. Зокрема, в першому півфіналі Джамала представить симфонічну версію композиції «1944», яка принесла їй перемогу в Стокгольмі. Також артистка виконає пісню «Заманили», записану спільно з гуртом «ДахаБраха». Крім того, співачка виступить у фіналі «Євробачення-2017» і презентує свій новий сингл I Believe in U.

У Києві до пісенного конкурсу «Євробачення-2017» підготували спеціальну локацію для поранених українських бійців, які проходять реабілітацію у столичному госпіталі. Її розмістили у музеї «Київська фортеця». Про це повідомила директор департаменту культури Київської міської державної адміністрації Діана Попова. «Ми її зробили спеціально, розуміючи, що це буде єдиною можливістю для поранених бійців, які перебувають у військовому госпіталі, приєднатися до святкування «Євробачення» у Києві. Це буде те, що об'єднує війну і мир», — зазначила вона.

Діана Попова додала, що 14 травня тут також відбудеться благодійний фестиваль на підтримку військовослужбовців, які проходять службу в зоні проведення антитерористичної операції на Донбасі.

Інф. «НА»

Сканворд підготував Олексій ТРИГУБ

ГОВОРІМО ПРАВИЛЬНО!

КОЛИ: 2017 РОКУ ЧИ У 2017 РОЦІ?

Малюнок Наталії Гайди

Як правильно означити час подій: 2017 року чи у 2017 році?

Обидва варіанти правильні. Хоча в документах віддають перевагу з прийменником **у — у 2017 році.**

СМІЄМОСЬ, ОТЖЕ, НЕ ЗДАЄМОСЬ!

— Добрий день, куме, що п'єте?
— Українське мохіто.
— Ром та м'ята?
— Та ні, горілка та петрушка.

***

Сьогодні страшенно втомилась… Розболілась голова, думала, вже не підведусь… І лише фраза чоловіка: «Може, поїдемо, купимо тобі щось?» — буквально повернула мене з того світу.

***

— Куме, у моєї дружини день народження, порадьте, що подарувати.
— А ви, куме, краще в неї спитайте.
— Е, ні, в мене таких грошей немає.

***

— Пішли в бар?
— Не можна в бар.
— Пішли рибалити?
— Не можна рибалити.
— Ти не жалієш, що одружився?
— Не можна жалітись.

РЕДАКЦІЙНА КОЛОНКА

ЗАСНОВНИК – МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ

Реєстраційне свідоцтво
КВ № 2026 від 25.06.1996 р.

Газета надрукована у друкарні ТОВ «Мега-Поліграф» (вул. Марка Вовчка, 12/14, м. Київ, 04073).

Наклад 29866 Замовлення 53990

Ціна вроздріб – договірна

НАРОДНА АРМІЯ

Головний редактор Роман ДРАПАК

Чергові по номеру — Роман ТУРОВЕЦЬ, Вадим КОВАЛЬОВ

Провідний літературний співробітник — Леонід ГНАТЮК

Адреса редакції:
вул. Мельникова, 24, м. Київ, 04050

e-mail: n_army@army.kiev.ua

http://www.na.mil.gov.ua

Відділ передплати: тел.: (044) 489-50-12

Рр — Реклама редакції (подається безкоштовно)
Р — Реклама платна

Листування з читачами тільки на сторінках газети. Відповідальність за достовірність інформації та реклами несуть автори та рекламодавці. Редакція може не поділяти погляди автора. При передруку матеріалів посилання на «Народну армію» обов'язкове.

ISSN 1029-9114